प्रतिदिन १७औं वार्षिकोत्सव

राष्ट्रिय दैनिक
प्रतिदिन
PRATIDIN NATIONAL DAILY

प्रतिदिन
हर प्रहर ताजा खबर!
www.pratidindaily.com
विज्ञापनको लागि सम्पर्क:
९८०१४५८१८१,९८४२६३४४२६,९८५२६७५३४४ ०२३-५४३८२०

वर्ष-१७ ।। अङ्क : २१० ॥ २०८२ भाद्र २८ गते शनिबार (13th Sep 2025 Saturday) Pratidin National Daily मूल्य-रु.५/-

पहिलो महिला प्रधानमन्त्री बनिन् सुशीला कार्की

झापा(प्रस) । राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले संविधानको धारा-६१ अनुसार पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्कीलाई प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त गरेका छन् । नयाँ संविधान जारी भएपछि सबै सरकारहरू संविधानको धारा ७६ अनुसार गठन भएका थिए ।

तर, जेन-जी आन्दोलनका बलमा प्रधानमन्त्री बनेकी कार्कीले संविधानको धारा-६१ अनुसारको नियुक्तिपत्र पाएकी हुन् ।

नेपालको संविधानको धारा-६१ मा राष्ट्रपति सम्बन्धी व्यवस्था छ, जसमा प्रधानमन्त्रीको पद, अधिकार र नियुक्तिको कुनै प्रसंग उल्लेख छैन ।

संविधानको धारा ६१ (१ र २)मा राष्ट्रपति नेपालको राष्ट्राध्यक्ष हुने व्यवस्थाका साथै राष्ट्रपतिले संविधान र संघीय कानून बमोजिम आफ्नो कार्य सम्पादन गर्ने व्यवस्था छ ।

राष्ट्रपतिले नेपालको राष्ट्रिय एकताको प्रवर्द्धन गर्नेछ अनि संविधानको पालना र संरक्षण गर्ने व्यवस्था पनि सोही धारामा छ ।

राष्ट्रपतिले आफ्नो काम, कर्तव्य र क्षेत्राधिकारको विषय उल्लेख भएको धारा अनुसार प्रधानमन्त्री नियुक्त गरेका हुन् ।

यससँगै पहिलो महिला प्रधानन्याधीश बनेर इतिहास रचिसकेकी कार्कीले पहिलो महिला प्रधानमन्त्रीको रुपमा पनि अर्को इतिहास बनाएकी छिन् ।

जेनजी आन्दोलनले एमाले कांग्रेस गठबन्धनको केपी ओली नेतृत्वको सरकार ढलेसँगै कार्की पहिलो महिला प्रधानमन्त्री बन्न सफल भएकी हुन् । कार्की पूर्वप्रधानन्यायाधीश पनि हुन् । गत भदौ २३ गते जेनजी पुस्ताले गरेको आन्दोलनमा प्रहरीको गोली लागेर कम्तीमा १९ जना युवाको मृत्यु भएपछि २४ गते आक्रोशित समूहले देशभर प्रदर्शनसहित आगजनी र तोडफोड गरेको थियो ।

त्यसपछि प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले राजीनामा दिएका थिए । ओलीको राजीनामापछि अन्तरिम सरकार गठनबारे सरोकारवाला पक्षबिच भएको छलफलमा संसद् विघटन र जेनजीका माग सम्बोधन गर्नेगरी कार्कीको नेतृत्वमा सरकार गठन गर्ने सहमति जुटेको थियो ।

मुलुकको पहिलो महिला प्रधानन्यायाधीश बनेर इतिहास रचेकी पूर्वप्रधानन्यायाधीश कार्की अवकाशको करिब आठ वर्षपछि कार्यपालिकाको नेतृत्व गर्ने पहिलो महिला बनेकी हुन् ।

विराटनगरमा कानुन व्यवसायबाट आफ्नो करियर सुरु गरेकी उनी सोझै सर्वोच्च अदालतको न्यायाधीश बनेकी थिइन् ।

न्यायपालिकामा रहँदा हक्की र इमान्दार स्वभावका कारण चर्चामा आएकी पूर्वप्रधानन्यायाधीश कार्कीले जेनजीको प्रदर्शनका दौरान भएको क्षतिग्रस्त संरचनाबाट मुलुकलाई नेतृत्व प्रदान गरेर अबको निर्वाचनपछि आउने नयाँ जनप्रतिनिधिलाई सत्ता हस्तान्तरण गर्नेछिन् ।

केही वर्षयता मुलुकको राजनीतिक तहमा देखिएको विकृति र विसंगतिमाथि तिखो टिप्पणी गर्दै आएकी कार्कीको नाममा आन्दोलनकारी जेनजीका प्रतिनिधिदेखि काठमाडौं महानगरपालिकाका मेयर बालेन र प्रमुख राजनीतिक दलहरूले सहमति दिएका हुन् ।

किसान परिवारमा जन्मिएकी कार्की मातापिताका सात सन्तानमध्ये जेठी हुन् । २५ जेठ २००९ मा मोरङको शंखरपुरमा जन्मिएकी कार्की विराटनगरमा रहँदा बीपी कोइरालाको परिवार र प्रजातान्त्रिक आन्दोलनमा पनि जोडिइन् ।

न्यायपरिषद्मा रहेको उनको पुरानो अभिलेख अनुसार, उनले २०२८ सालमा विराटनगरको महेन्द्र मोरङ कलेजबाट बीए पास गरिन् अनि २०३१ सालमा बनारसको हिन्दु विश्वविद्यालयबाट राजनीतिशास्त्रमा स्नातकोत्तर गरेकी थिइन् ।

भारतको बनारस हिन्दू विश्वविद्यालयमा पढ्दा प्रजातान्त्रिक आन्दोलनका नेताहरूको संगतका क्रममा उनीसँग कांग्रेस नेता दुर्गा सुवेदीसँग भेट भयो र पछि उनीसँगै नै विवाह गरिन् ।

कांग्रेसको सक्रिय राजनीतिक छाडेको दशकौं भए पनि सुवेदी मुलुकको प्रजातान्त्रिक आन्दोलनका सक्रिय पुराना नेता हुन् । प्रजातान्त्रिक आन्दोलनका लागि आर्थिक स्रोत जुटाउन नेपाली कांग्रेसले २०३० सालमा गरेको विमान अपहरणको घटनामा सुवेदी पनि संलग्न थिए ।कार्कीले २०३४ सालमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट कानुनमा स्नातक गरेपछि २०३६ सालदेखि विराटनगरमा आधारित भएर कानुन व्यवसाय थालिन् । त्यसै सिलसिलामा उनले २०४२ सालदेखि चार वर्ष महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, धरानमा अध्यापन पनि गरिन् । विराटनगरमै

❖ बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

लागूऔषधका नामुद कारोबारीहरु फरार भएपछि सन्त्रास

झापा(प्रस) । जेनजी आन्दोलनको मौका पारेर झापाको प्रहरी हिरासतमा रहेका लागूऔषधका नामुद कारोबारीहरु भागेका छन् ।

झापामा डिलर राखेर ठूलो मात्रामा औषधिजन्य लागूऔषधको कारोबार चलाइरहेका नेकपा एमालेनिकट भानुभक्त खरेललाई प्रहरीले पक्राउ गर्न नसक्दै उनका साझेदार र सहयोगीहरुसमेत प्रहरी हिरासतबाट उम्किएका हुन् । जेनजीको आन्दोलनको मौका छोपेर इलाका प्रहरी कार्यालय बिर्तामोड , इलाका प्रहरी कार्यालय दमक र इलाका प्रहरी कार्यालय झिलझिलेबाट ९२ जना थुनुवा भागेका छन् । भदौ २४ गते भएको आन्दोलनमा आन्दोलनकारीहरुले इलाका प्रहरी कार्यालय दमकबाट ५१ जना, बिर्तामोडबाट ३६ जना र झिलझिलेबाट ५ जना गरी ९२ जना थुनुवाहरुलाई भगाएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ।

भाग्ने ९२ जना थुनुवामध्ये मुख्य कारोबारी भानुभक्त खरेलका कामदार अर्जुनधारा-६ दासपुल बस्ने २५ वर्षीय विनोद घिमिरे, खरेलका साझेदारहरु राजेन्द्र पन्धाक, विष्णु बगाले थापा र गंगाबहादुर खड्का पनि रहेका छन् । घिमिरे र पन्धाक इलाका प्रहरी कार्यालय बिर्तामोडको हिरासतबाट भागेका हुन् भने बगाले र खड्का इलाका प्रहरी कार्यालय दमकको प्रहरी हिरासतबाट भाग्न सफल बनेका छन् ।

गत साउन १ गते नेकपा एमाले बिर्तामोड नगर कमिटी सदस्य तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्यकर्मी महासंघ झापाका उपाध्यक्ष भानुभक्त खरेलको बिर्तामोडमा रहेको दुईवटा गोदामबाट अहिलेसम्मकै ठूलो परिमाणमा औषधिजन्य लागूऔषध बरामदसंगै प्रहरीले संचालक खरेलका कामदार घिमिरेलाई पक्राउ गरेको थियो ।

त्यसको एक महिना नबित्दै साउन २१ गते राति कमल गाउँपालिका वडा नं ६ काटाचोक बस्ने बिष्णुप्रसाद बगालेको घरमा लागूऔषध लुकाई राखेको अबस्थामा प्रहरीले ठूलो परिमाणमा लागूऔषध पक्राउ पर्यो । एमालेका संगठित सदस्य बगाले नेकपा एमालेबाट निर्वाचित दमक वडा नं ६ का वडाध्यक्ष टेकबहादुर थापाका भाइ र भौतिक, पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री देवेन्द्र दाहालका भान्जा हुन् ।

बगालेसंगै दमक मेडिकल डिस्ट्रिब्युटरका संचालक गंगाबहादुर खड्का पनि पक्राउ परे । त्यसको भोलिपल्ट बिर्तामोडबाट नेकपा एमालेनिकट लोकतान्त्रिक आदिवासी जनजाति महासंघका केन्द्रीय सदस्य राजेन्द्र पन्धाक पनि ठूलो परिमाणमा औषधिजन्य लागूऔषधसहित पक्राउ परेका थिए ।

बगालेको घरमा लागूऔषध लुकाई राखेको भन्ने गोप्य सूचनाको आधारमा घर तलासी लिने क्रममा ट्रामाडोल हाइड्रोक्लोराइड क्याप्सुल ३००० , डिसाइक्लोमिन हाइड्रोक्लोराइड ट्याब्लेट २११० र स्पास्पेन २०५० ट्याब्लेट बरामद भएको थियो । त्यस्तै पन्धाकको घरको भुइँतलाबाट माथिल्लो तलाहरुमा जाने सिढी

मुनिको खाली भागमा कागजको कार्टुनहरुले छोपी राखेको २० हजार ट्रामाडोल क्याप्सुल बरामद भएको थियो । त्यसअघि गत साउन १ गते प्रहरीले बिर्तामोड-५ मंगलदीप टोलमा रहेको खरेलको गोदामबाट २ लाख २१ हजार ४०० वटा ट्याब्लेट र १ हजार ८७० एम्पुल लागूऔषध बरामद गरेको थियो । त्यस्तै अहिलेसम्मकै ठूलो परिमाण (२८८ ग्राम ब्राउनसुगर)सहित पक्राउ परेका सिन्धुली भिमान गाउँपालिका वडा नं १० का विनोद विक पनि फरार भएका छन् । उनी बिर्तामोड प्रहरीको हिरासतमा रहेका थिए ।

प्रहरी हिरासतबाट भाग्ने अधिकांश थुनुवाहरु लागूऔषधका कारोवारी र प्रयोगकर्ताहरु रहेका छन् । त्यसबाहेक जवरजस्ती करणी , ज्यान मार्ने उद्योग , अभद्र व्यवहारलगायतका आरोपी रहेका छन् । विभिन्न अपराधका अपराधीहरु नियन्त्रण बाहिर रहँदा समाज त्रसित बनेको छ । लागूऔषधका ती नामुद कारोबारीहरु पुनः पक्राउ पर्न नसके लागूऔषधको धन्धाले अझ विकराल रुप लिने देखिएको छ ।

इलाका प्रहरी कार्यालय बिर्तामोडबाट फरार भएका थुनुवाहरु

दमक नगरपालिका वडा नं १ का विजय कर्माकार-लागूऔषध, कमल गाउँपालिका वडा नं १ का सन्तोष मिस्तेरी- लागूऔषध , बिर्तामोड वडा नं ३ का विरबहादुर राजवंशी-लागूऔषध, बिर्तामोड वडा नं १ का विशाल गौतम-लागूऔषध , इलाम नगरपालिका वडा नं ९ का गंगाराम चौहान- लागूऔषध , सोही ठाउँका सुजन अधिकारी-लागूऔषध , बिर्तामोड वडा नं ३ का मोहम्मद ममज मियाँ-लागूऔषध , कनकाई वडा नं ४ का मुस्ताक अन्सारी-लागूऔषध ,सोही ठाउँका सुनिल यादव-लागूऔषध , अर्जुनधारा वडा नं ६ का विनोद घिमिरे -लागूऔषध,सिन्धुली भिमान गाउँपालिका वडा नं १० का विनोद विक-लागूऔषध , झापा गाउँपालिका ३ की प्रेमकला महतो-लागूऔषध , बिर्तामोड वडा नं ६ का अनुमेश गिरी-लागूऔषध , अर्जुनधारा ३ का जीवन चम्लागाँई -लागूऔषध , बिर्तामोड ५ का राजेन्द्र पन्धाक-लागूऔषध ,अर्जुनधारा ८ हाल बिर्तामोड वडा नं ४ का नितेश शिवा दमाई -चोरी, कनकाई वडा नं ७ का चन्द्रबहादुर धमला-चोरी , हल्दिवारी वडा नं ४ का सरोज पौडेल-लागूऔषध , बिर्तामोड ८ का पंकजराज मैनाली-लागूऔषध, सोही ठाउँका शंकर चिमरिया-लागूऔषध , भद्रपुर १० का प्रदिप राई-लागूऔषध , हुम्ला नामखा गाउँपालिका १ का राजु लामा-लागूऔषध , बिर्तामोड ७ का कृष्ण पौडेल- चोरी, अर्जुनधारा८ का घनश्याम साह-लागूऔषध, भद्रपुर ८ का गणेश मिस्त्री-अभद्र व्यवहार , दमक ४ का रामकुमार धिमाल-अभद्र व्यवहार , धनकुटा पोलिखर्क ५ का होमबहादुर विक-अभद्र व्यवहार , सुनसरी दुहवी १२ का शैलेन्द्र मेहता-अभद्र व्यवहार ,सानाहरि नगरपालिका ९ का रोहन चौधरी-अभद्र व्यवहार , कनकाई वडा नं ३ का योगेन्द्र मैनाली-ज्यान मार्ने उद्योग , बाह्रदशी ५का डिकेन्द्र थापा-अभद्र व्यवहार , बिर्तामोड ५ का सुरज गुरुङ -लागूऔषध , कन्काई ३ का रमेश मुखिया सुनुवार-लागूऔषध रहेका छन् ।

भागेका थुनुवाको अवस्थाबारे अनभिज्ञ

भागेका थुनुवाहरुको अवस्थाबारे प्रहरी प्रशासन अहिलेसम्म अनभिज्ञ छ ।पुरुष थुनुवाहरु भागेपनि महिला थुनुवाहरु भाग्न नसकेको प्रहरीले जनाएको छ । प्रहरी कार्यालयहरु पुनर्स्थापना भएसंगै फरार थुनुवाहरुको खोजी गरिने जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

जेलबाट भागेका दुईजना कैदी सीमावर्ती क्षेत्रमा पक्राउ

झापा(प्रस) । जेलबाट भागेका दुईजना कैदी झापाको सीमावर्ती क्षेत्रमा पक्राउ परेका छन् ।

लागूऔषध ओसारपसारमा कसुर ठहरी काठमाण्डौस्थित सुन्धारा कारागारमा कैद सजाय भुक्तान गरिरहेकी झापा गौरीगञ्ज ६ खजुरगाछी घर भएकी ५० वर्षीया अन्जली खातुन पक्राउ परेकी हुन् ।

बिहीवार राति ११.१५ बजे सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल प्रस्तावित सीमा सुरक्षा गुल्म गौरीगञ्जबाट सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक सुमन थापाको कमाण्डमा १३ जना र इलाका प्रहरी कार्यालय गौरीगञ्जबाट प्रहरी निरीक्षक भुवनबाबु खड्काको कमाण्डमा १० जनाको संयुक्त गस्ती टोलीले गौरीगञ्ज -५ मलाहा टोल सीमा इलाकामा गस्ती गर्ने क्रममा मलाहाटोल सीमा इलाकाबाट भारततर्फ भाग्दै गरेको अवस्थामा खातुनलाई नियन्त्रणमा लिएको हो । उनलाई इलाका प्रहरी कार्यालय गौरीगञ्जमा राखिएको छ । जेनजीको आन्दोलनका क्रममा उनी सुन्धारा कारागारबाट भदौ २४ गते फरार भएकी थिइन् ।

त्यस्तै नेपालको कारागारबाट फरार भएका एक युवक सीमावर्ती भारतीय क्षेत्रमा पक्राउ परेका छन् । बुधवार राति करिव १०.१५ बजे भारत-नेपाल सीमामा पेकटोला एसएसबी क्याम्पका जवान र टेढागाछ थाना प्रहरीको संयुक्त कार्वाहीमा काठमाण्डौको कारागारबाट फरार भएका एक नेपाली युवकलाई भारतीय क्षेत्रमा पक्राउ गरिएको हो । पक्राउ पर्नेमा मोरङ विराटनगर ३ का सुरज कामत रहेका छन् । उनी पिलर संख्या १५४ देखि करिव २०० मिटरभित्र भारतीय सीमा क्षेत्रमा पक्राउ परेको भारतीय प्रहरीले जनाएको छ ।

नेपालको आमवारी हुँदै ई-रिक्सा र पैदल उनी भारतीय सीमामा प्रवेश गरेका थिए । लागूऔषधको अभियोगमा उनले कैद सजाय भुक्तान गरिरहेका थिए । बिहीवार ती कैदीलाई इलाका प्रहरी कार्यालय गौरीगञ्जमा बुझाइएको छ ।

चार दलभित्र नेतृत्व हस्तान्तरणको दबाब

झापा । भ्रष्टाचार र बेथितिविरुद्ध जेनजी युवाहरूले गरेको विद्रोहले झण्डै दुई तिहाइ मत प्राप्त केपी शर्मा ओली नेतृत्वको शक्तिशाली गठबन्धन सरकार ढल्यो । भदौ २३ गते काठमाडौं लगायत देशका विभिन्न सहरमा भएको विद्रोहमाथि १९ जनाको ज्यान जानेगरी सरकारले दमन गरेको थियो ।

राज्य दमनबाट आक्रोशित भएका उनीहरूले भदौ २४ गते राज्यका प्रमुख अंग कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका नियन्त्रणमा लिएर ध्वस्त पारे । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारी सम्पत्ति, दलका कार्यालय, नेताहरूको निजी निवास, ठुला उद्योगमा आगजनी गरेपछि अर्बौंको क्षति भयो ।

अत्यधिक प्रविधिको विकाससँगै हुर्किएका जेनजी पुस्ताका मनोविज्ञान पुराना राजनीतिक दल र तीनका नेतृत्वले समयमै बुझ्न नसक्दा राज्यलाई ठुलो क्षति भएको विश्लेषण भइरहेको छ । जेनजीको विद्रोहले वर्षौंसम्म कब्जा जमाएर बसेका परम्परागत दलहरूको राज्यसत्ता मात्र ढालेको छैन, तिनीहरूका दलभित्र पनि पार्टी पुनर्गठनको सशक्त आवाज उठेका छन् । सरकारमा पटक-पटक सहभागी भएका नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमाले र नेकपा माओवादी केन्द्रभित्र पार्टी पुनर्गठनको माग जोडतोडले उठ्न थालेको छ ।

२०४६ सालमा बहुदलीय व्यवस्था पुनर्स्थापनापछि कांग्रेस, एमाले लगायत दलहरू लगातार सत्ता राजनीतिमा छन् । माओवादी २०६३ सालदेखि लगातार सत्तामा छन् । तीनवटै दलबाट आलोपालो सत्ता सञ्चालन हुँदा समेत आम नागरिक सन्तुष्ट हुन सकेका छैनन् । नेतृत्वको कार्यक्षमतालाई लिएर पार्टीका नेता तथा कार्यकर्ताहरूले पनि तीव्र असन्तुष्टि व्यक्त गरेका छन् ।

एमालेका सचिव योगेश भट्टराईले विकसित घटनाक्रमलाई राम्रोसँग विश्लेषण गरी आफ्नो कमजोरीको समीक्षा गरी गल्तीप्रति आत्मालोचित हुनुपर्ने बताएका छन् । पार्टी संगठन र नेतृत्वको नयाँ ढंगले पुनर्गठन गर्नुपर्नेमा स्पष्ट पारे ।

'पार्टी संगठन र नेतृत्वको नयाँ ढंगले पुनर्गठन गरौं । यो काम होसियारीपूर्वक गरौं । जसले हाम्रो पार्टी एकता कायम गरोस् । पार्टीमा आम सदस्यहरूको अपनत्व र सहभागिता सुनिश्चित गरौं । पार्टीका आन्तरिक प्रक्रियाहरूलाई पूर्णतः पारदर्शी र लोकतान्त्रिक बनाऔं । जनतामा जाऔं, जनतालाई सुनौं र त्यस अनुसार निर्णय गरौं,' बुधबार उनले सामाजिक सञ्जालमा लेखेका छन् ।

आफ्नै पार्टीको नेतृत्वमा बनेको शक्तिशाली सरकार विद्रोहको बलमा ढलेपछि मुलुकको

❖ बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

अर्जुनधाराको जुकेखाडीमा एकजनाको हत्या

झापा(प्रस) ।झापा अर्जुनधाराको जुकेखाडीमा एकजनाको हत्या भएको छ ।

बिहीवार राति करिब १२ बजे दुर्गापुर- दानाबारी सडकखण्डअन्तर्गत जुकेखाडीस्थित बाटोमा हत्या गरेको अबस्थामा एकजनाको शव फेला परेको हो । सो शव अर्जुनधारा नगरपालिका वडा न. ३ जुकेखाडी निवासी कोशी भनेर चिनिने २५ वर्षीय बिजय लिम्बूको भएको प्रहरीले बताएको छ । लिम्बूको टाउकोमा धारिलो हतियार प्रहार गरेको जस्तो देखिने गहिरो चोट रहेकोले हत्या भएको हुनसक्ने आशंका रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ । घटनाबारे अनुसन्धान जारी रहेको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयबाट प्रहरी निरीक्षकसहितको टोली खटिएर शुक्रवार कानुनी प्रकृया पुरा गरी शवलाई पोस्टमार्टमको लागि प्रादेशिक अस्पताल भद्रपुर पठाइएको छ ।

व्यक्तिगत सम्पत्तिमाथि आक्रमण अन्त्य गर्न निजी क्षेत्रको आग्रह

झापा(प्रस) । जेनजी आन्दोलनका क्रममा व्यावसायिक एवं व्यक्तिगत सम्पत्तिमाथि आगजनी भएको भन्दै निजी क्षेत्रले आगामी दिनमा आक्रमण नहुने वातावरण बनाउन आग्रह गरेको छ ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघले शुक्रबार एक विज्ञप्ति जारी गर्दै महासंघले पछिल्लो घटनाक्रममा कतिपय उद्यमी व्यवसायीको उद्योग, प्रतिष्ठान, कार्यालय एवं निवासमा समेत तोडफोड एवं आगजनीका घटना भएको भन्दै व्यक्तिगत एवं व्यावसायिक सम्पत्तिमाथि भएका तोडफोडका घटनाको भर्त्सना गरेको हो ।

साथै महासंघले व्यावसायिक एवं व्यक्तिगत सम्पत्तिमाथि आगामी दिनमा आक्रमण नहुने सुनिश्चितताको लागि सम्पूर्ण सबैको ध्यानाकर्षण गराएको छ । महासंघकाअनुसार उद्योग व्यवसाय प्रतिष्ठानमा मुलुकभर नै अर्बौं रुपैयाँ बराबरको क्षति भएको छ । यसबारे महासंघले थप विवरण सङ्कलन गरिरहेको छ । क्षतिका कारण राजस्व र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमै गम्भीर असर पर्ने प्रारम्भिक आङ्कलन महासंघले गरेको छ ।

महासंघले सामाजिक न्याय सहितको उच्च आर्थिक वृद्धिको वातावरण निर्माण गरेर मात्र उच्च ज्यालासहितको मर्यादित रोजगारी सम्भव रहेको बताउँदै स्थायित्वका लागि युवाहरूको चाहना अनुरुप सुशासन, वाक स्वतन्त्रता, स्वतन्त्र भएर पेसा व्यवसाय गर्न पाउने अधिकारको सुनिश्चितता गर्न जरुरी रहेको बताएको छ । लगानी एवं रोजगारी प्रवर्द्धनका लागि उपयुक्त वातावरण सिर्जना गरी समुन्नत समाज निर्माणमा योगदान पुऱ्याउन महासंघले सबैमा आग्रह समेत गरेको छ ।

यस्तै नेपाल उद्योग परिसंघ (सीएनआई) ले निर्दोष नागरिकको ज्यान जाने कुनै पनि प्रकारको हिंसाको कडा शब्दमा निन्दा गरेको छ ।

परिसंघले संयमता अपनाउन सबै सरोकारवालालाई अपिल गर्दै शान्ति, सुरक्षा र रचनात्मक संलग्नतालाई प्राथमिकता दिन आग्रह गरेको छ । साथै, लोकतान्त्रिक अभिव्यक्ति सुरक्षित राख्नुपर्ने र कानुन, व्यवस्था तथा मानव जीवनको पवित्रता सुनिश्चित गर्ने पहलमा निरन्तर समर्थन रहने स्पष्ट पारेको छ । हालैका जेन्जी आन्दोलनमा सरकारले दमन गरेपछि दोस्रो दिनको आन्दोलनका क्रममा निजी क्षेत्रका उद्योगी-व्यवसायीमाथि आक्रमण भएको थियो ।

नेपाली सेनाको आग्रह
भ्रामक सूचनामा विश्वास नगर्नुस्

झापा(प्रस)। नेपाली सेनाले वर्तमान परिस्थितिमा सेनाबारे विभिन्न सञ्चारमाध्यम तथा सामाजिक सञ्जालमा सम्प्रेषण भइरहेका भ्रामक र झूटा समाचारहरूमा विश्वास नगर्न आम सर्वसाधारणलाई आग्रह गरेको छ।

सेनाले आफ्नो जनसम्पर्क तथा सूचना निर्देशनालयमार्फत एक विज्ञप्ति जारी गर्दै आधिकारिक सूचनाका लागि तोकिएका निकायहरूसँग समन्वय गर्न पनि अनुरोध गरेको हो।

विज्ञप्तिमा भनिएको छ, "विद्यमान परिस्थितिमा नेपाली सेनालाई जोडेर विभिन्न प्रकारका टीका टिप्पणी, धारणा र विश्लेषणहरू सम्प्रेषण भएकोमा नेपाली सेनाले आफ्नो धारणा र गतिविधिहरू नियमित रूपमा प्रेस विज्ञप्ति, प्रेस नोट र आधिकारिक सामाजिक सञ्जालमार्फत सार्वजनिक गर्दै आएको छ।"

सेनाले आफ्ना सबै गतिविधि र विचारहरू पारदर्शी रूपमा सार्वजनिक गरिरहेकोले भ्रामक र गलत समाचारबाट टाढा रहन सबैलाई सचेत गराएको छ।

साथै, सेनासम्बन्धी कुनै पनि सूचना आवश्यक परेमा जनसम्पर्क तथा सूचना निर्देशनालयसँग वा स्थानीय स्तरमा रहेका विभिन्न पृतना हेडक्वार्टर हरूसँग समन्वय गर्न सकिने जानकारी पनि विज्ञप्तिमा उल्लेख छ।

यातायात सुचारु गर्ने अझै अनिश्चित

झापा(प्रस) । यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघले यातायात सेवा सञ्चालन अनिश्चित रहेको जनाएको छ । सोमबारदेखि सुरु भएको जेनजी आन्दोलनले उग्ररूप लिएपछि मंगलबारदेखि यातायात व्यवसायीहरूले यातायात सञ्चालन अनिश्चितकालका लागि बन्द गरेका थिए ।

हाल नेपाली सेनाले देशको सुरक्षाको जिम्मा लिएको छ । यससँगै अहिले देशभर निषेधाज्ञा र कर्फ्यु लगाइएको छ । यसकारण अत्यावश्यक सामग्री ढुवानीका सवारी, एम्बुलेन्स दमकल लगायत मात्र सञ्चालनमा छन् । अन्य यातायात ठप्प रहेको छ ।

महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष सरोज सिटौलाले देशको वर्तमान विषम परिस्थितिमा तत्काल के गर्ने भन्ने निर्णय गर्ने अवस्था नरहेको बताए । तर उपयुक्त वातावरण तयार भएपछि सेवा दिन तयार रहेको बताए । सिटौला भन्छन्, 'अहिले हामी के गर्ने भन्ने निर्णय गर्ने अवस्थामा छैनौं । देश सबै ठप्प छ र, यो अवस्थामा हामीले यो गर्छौं भनेर हुने अवस्था पनि छैन ।' उनले सहज रूपमा सेवा सञ्चालन गर्ने अवस्था आएमा आफूहरूले सुरु गर्ने स्पष्ट पारे ।

यद्यपि, यातायात सेवा सञ्चालनका विषयमा अहिलेसम्म सरकारको तर्फबाट कुनै पनि निकायले छलफल नगरेको सिटौलाको गुनासो छ । 'हामीलाई अहिलेसम्म सरकारको तर्फबाट कसैले छलफल गरेको छैन,' उनले भने, 'नेपाली सेना वा सरकारले छलफल गरेर यातायात सुचारु गर्न सरकारले के गर्न सक्छ भन्छ भने हामी त्यही अनुसार गर्न तयार छौं ।'

महासंघले देशमा उत्पन्न असहज परिस्थिति र ठप्प भएको अवस्थामा यातायात सञ्चालनका लागि सरकारी निकायमार्फत आवश्यक पहल भएपछि मात्रै यातायात सुचारु गर्न सकिने उनको भनाइ छ ।

बिर्तामोडमा अर्का प्रदर्शनकारीको मृत्यु

झापा(प्रस) । बिर्तामोडमा घाइते भएका अर्का प्रदर्शनकारीको पनि मृत्यु भएको छ ।

मृत्यु हुनेमा अर्जुनधारा ८ हात्तीकिल्लाका ३२ वर्षीय दिनेश राजवंशी रहेका छन् । बीएण्डसी अस्पतालमा उपचारत उनको शुक्रबार बिहान ११.३५ बजे मृत्यु भएको परिवारजनले जनाएका छन् । प्रहरी र प्रदर्शनकारीबीचको झडपपश्चात् प्रदर्शनकारीहरुले जिल्ला

ट्राफिक प्रहरी कार्यालयलाई कब्जा लिई आगजनी गर्ने क्रममा कार्यालयभित्र रहेको ग्यास सिलिन्डर विष्फोट भई राजवंशी घाइते भएका थिए ।उनको पेट लगायत शरीरका विभिन्न भागमा चोट लागेको थियो ।

यसअघि जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय बिर्तामोड अगाडि भएको झडपमा हिलिहाङ-२ पाँचथर घर भई बिर्तामोड १० मा बस्दै आएका अन्दाजी ३५ वर्षका कमल भण्डारी र अर्जुनधारा ११ निवासी २८ वर्षका गोपाल सेढाईको मृत्यु भएको थियो ।

भिसा सकिएका पर्यटकलाई निःशुल्क भिसा नियमित गर्ने निर्णय

झापा(प्रस) ।जेनजी प्रदर्शनको अवधिमा भिसा अवधि पुरा भएका पर्यटकको भिसा नियमित गर्न अध्यागमन विभागले सहजीकरण गर्ने भएको छ ।

१५० दिन पुरा भए निष्कासन हुने अवस्थाका पर्यटकलाई प्रस्थान बिन्दुबाट नै भिसा नियमित गरेर प्रस्थान अनुमति दिने निर्णय गरिएको अध्यागमन विभागका निर्देशक टीकाराम ढकालले बताए । यसअघि विभागमा नै आउनुपर्ने व्यवस्था थियो ।

भदौ २३ सम्म म्याद सकिएका पर्यटकको हकमा कर्फ्यु भएसम्म १५० दिन कटेपनि काठमाडौं बाहिरकै अध्यागमन कार्यालयबाट नियमित गर्न सकिने निर्णय गरिएको हो । काठमाडौं बाहिर विभागको १७ वटा कार्यालय छन् ।

त्यस्तै, पासपोर्ट हराएका पर्यटकलाई सम्बन्धित दूतावासको यात्रा अनुमति पत्र वा आपतकालिन राहदानीको आधारमा भिसा स्थानान्तरण गर्ने निर्णय गरिएको छ ।

चार...

राजनीतिक कोर्स कता जान्छ भन्नेमा अन्योल छ । संसद्को सबैभन्दा ठुलो दल कांग्रेसको समर्थनमा बनेको गठबन्धन सरकार ओलीकै अहंकारका कारण पतन भएको पार्टीभित्र र बाहिर बाहिर आलोचना भइरहेको छ । पार्टीको ११ औं महाधिवेशनमा समेत अध्यक्ष बन्नेगरी विधान संशोधन गरेपछि एमालेभित्र अन्तरसंघर्ष चर्किएको थियो । भदौ २०-२२ मा ललितपुरको गोदावरीमा सम्पन्न विधान महाधिवेशनले पूर्वउपाध्यक्ष विद्यादेवी भण्डारीको सदस्यता नवीकरण पेन्डिङ (विचाराधीन)मा राखेपछि अन्तरकलह थप चर्किएको थियो ।

पछिल्लो राजनीतिक दुर्घटनापछि उपमहासचिवभन्दा माथिका सबै कार्यकारी पदमा बसेका नेताहरू हट्नुपर्नेमा पार्टीभित्र अभियान नै चलेको छ । विधान महाधिवेशनले ७० वर्ष उमेर हद र दुई कार्यकालको व्यवस्था हटाएपछि असन्तुष्ट देखिएका वरिष्ठ उपाध्यक्ष ईश्वर पोखरेल, उपाध्यक्षहरू युवराज ज्ञवाली, सुरेन्द्र पाण्डे, स्थायी समिति सदस्य कर्णबहादुर थापा लगायत नेताहरू यस अभियानमा लागेको बुझिन्छ । उपाध्यक्ष ज्ञवालीले आफूहरूको प्रस्ताव विधान महाधिवेशनले सम्बोधन नगरेपनि आगामी महाधिवेशनमा उठाउने बताएका छन् ।

'पार्टीको आन्तरिक लोकतन्त्रलाई बलियो बनाउन हामीले विधानमा दुई कार्यकाल र उमेरहदको व्यवस्था राखेका थियौं । अहिले त्यो व्यवस्था हटाए पनि निरन्तर बहस गर्छौं,' केही दिनअघि उनले भनेका थिए ।

२०७१ सालमा एमालेको नवौं महाधिवेशनबाट अध्यक्ष बनेका ओली अझै २०-२५ वर्ष नेतृत्व नछाड्ने बताउन छाडेका छैनन् । चारपटक देशको प्रधानमन्त्री भइसकेका उनले २०८४ को निर्वाचनमा पनि प्रधानमन्त्री बन्ने चाहना राखेका थिए ।

कांग्रेसका महामन्त्री गगन थापाले पार्टीलाई पुनर्गठन गरी बलियो बनाउन आफूले पटक-पटक प्रयास गर्दा समेत असफल भएको स्वीकार गरे । जेनजी पुस्ताका भावना समेट्ने गरी प्रभावकारी काम गर्न पार्टी सभापति शेरबहादुर देउवासँग धेरै प्रयास गर्दा समेत सुनुवाइ नभएको थापाले गुनासो गरे । नेतृत्ववाट देउवा, प्रचण्ड र ओलीले विश्राम लिन आफूले नै सुझाव दिएको उनले जिकिर गरे ।

बिहीबार पछिल्लो राजनीतिक अवस्थाबारे भिडियो सन्देशमार्फत् उनले भने, 'तीनजना बूढा नेताहरू हटाउनुपर्छ भनेर मैले पनि भन्दै आएको हुँ । मैले त मेरो पार्टीको सभापतिसँग अब तपाईं यो देशको प्रधानमन्त्री बन्न हुँदैन भनेर दलको नेता लडेको हुँ । तर मैले सकिनँ । संख्या पुगेन । मैले दलको नेता जितेको भए धेरै कुरा बदल्न सकिन्थ्यो । त्यसमा म असफल भएँ । यसबाट सिक्ने हो, कांग्रेसलाई जरैदेखि बदल्ने हो । फेरि एकपटक तपाईंले भनेको जस्तो पार्टी बनाउने हो,' उनको भनाइ थियो ।

पूर्वसहमति अनुसार अर्को वर्ष ओलीले सत्ता हस्तान्तरण गर्नेमा ढुक्क भए बसेका सभापति देउवाको राजनीतिक दुर्घटनामा घर मात्र जलेन, आन्दोलनकारको पिटाइबाट गम्भीर घाइते भए । २८ घण्टाको बिचमा देशको राजनीति नै उथलपुथल भएपछि कांग्रेसभित्रका तेस्रो पुस्ताका नेताहरूले पार्टीलाई नयाँ शिराबाट पार्टी पुनर्गठन अभियान चलाउने तयारीमा छन् ।

यता माओवादी केन्द्रमा पनि पार्टी पुनर्गठनको मत बलियो हुँदै गएको छ । २०७० सालको निर्वाचनपछि लगातार ओरालो लागेको पार्टीलाई पुनर्गठन गर्नुपर्ने आवाजको नेतृत्व उपमहासचिव जनार्दन शर्माले गरेका छन् । उनले जेनजीको विद्रोहअघि नै युवाहरूको मागलाई सम्बोधन गर्नेगरी पार्टी पुनर्गठनको अभियान चलाएका थिए । गत वर्ष स्थायी समिति बैठकमा पार्टी निर्माण र नेतृत्व हस्तान्तरणसम्बन्धी १४ बुँदे प्रस्ताव नै पेस गरेका थिए ।

साउन १९ गते बसेको स्थायी समिति बैठकमा पनि पार्टी पुनर्गठनको माग जोडतोडले उठाए । सचिव राम कार्की, स्थायी समिति सदस्य अञ्जना विशंखे लगायतले पार्टी पुनर्गठन गरेर माओवादी आन्दोलनलाई बलियो बनाउनुपर्ने मत राखे । तर प्रचण्डले पार्टी निर्णय नमान्नेलाई कारबाही हुने चेतावनी दिएका थिए ।

'अब पार्टीभित्र गुट, उपगुटलाई छुट दिइँदैन । नीति, निर्णय र नियमविपरीत जाने, नेतृत्वविरुद्ध जानेलाई कारवाही हुन्छ,'चेतावनी दिँदै प्रचण्डले भनेका थिए ।

नेतृत्व हस्तान्तरणको विषयमा अवैज्ञानिक र विधिसम्मत नभएकोमा सबैभन्दा बढी आलोचना अध्यक्ष प्रचण्डले झेलेका छन् । २०४५ सालमा नेकपा (मसाल)का महामन्त्री भएका उनी त्यसयता लगातार नेतृत्वमा छन् । उनले अझै १० वर्ष नेतृत्व नछाड्ने सार्वजनिक रूपमै भन्दै आएका छन् । माओवादीमा महाधिवेशन हुने भएपनि त्यो नाम मात्रको हुने आरोप लाग्ने गरेको छ । प्रचण्ड नेतृत्वमा आएपछि २०४८ मा छैटौं र २०६९ मा सातौं एकता महाधिवेशन गऱ्यो । २०७८ सालमा राष्ट्रिय सम्मेलनलाई राताराता आठौं महाधिवेशनमा रूपान्तरण गरी सम्पन्न गऱ्यो ।

प्रचण्डले अन्तरविरोध हल गर्न त्यतिवेला ६ महिनामा विशेष महाधिवेशन बोलाउने घोषणा गरेका थिए । तर चार वर्ष पूरा हुन लाग्दा पनि हुन सकेको छैन । पार्टी पुनर्गठनको विषयमा अहिलेको अवस्था शान्त भएपछि छलफल हुने उपमहासचिव हरिबोल गजुरेलले बताए । अहिलेका पदाधिकारी तहका सम्पूर्ण व्यक्ति हटेपनि नेतृत्वका लागि अर्को पुस्ता तयार नभएको उनले जिकिर गरे ।

'प्रचण्डले राजीनामा दिने । मैले त पदाधिकारीमा रहेका सम्पूर्ण सदस्यले राजीनामा दिनुपर्छ भनेर बैठकमै प्रस्ताव गरेको हुँ । नेतृत्व लिन अर्को पुस्ता तयार हुनुपऱ्यो नि । पुरानो पुस्तालाई नयाँ पुस्ताले नमान्ने, नयाँ पुस्तालाई पुरानो पुस्ताले नमान्ने । यस्तो अवस्थामा कसरी नेतृत्व आउँछ ?' उनले भने ।

ठुला दल कांग्रेस, एमाले र माओवादीमा मात्र होइन, नेकपा एकीकृत समाजवादीमा पनि यो समस्या बढ्न थालेको देखिन्छ । झण्डै १५ वर्ष एमाले हाँकेका माधवकुमार नेपाल ओलीसँगको नेतृत्व टकरावका कारण २०७८ सालमा पार्टी विभाजन गर्न 'बाध्य' भएका थिए । मुख्यत: पतञ्जली योगपीठको जग्गा हिनामिना प्रकरणमा विशेष अदालतबाट धरौटीमा रिहा भएपछि उनीमाथि नेतृत्व छाड्नुपर्ने एकथरीबाट चर्को दबाब छ ।

पूर्वप्रधानमन्त्री तथा सम्मानित नेता झलनाथ खनालले नेतृत्व हस्तान्तरणको विषयमा निरन्तर दबाब दिँदै आएका छन् । पार्टी केन्द्रीय सदस्य आरती लामा, कृष्ण विश्वकर्मा लगायत केन्द्रीय सदस्यहरूले नेतृत्ववाट अध्यक्ष नेपाल र सम्मानित नेता खनाल दुवैलाई विश्राम लिन सुझाव दिएका छन् ।

महासचिव घनश्याम भुसालले अपिल गरेका छन्, 'अहिलेको राजनीतिक गतिरोध जसरी अगाडि बढे पनि हामी असाधारण सङ्कटका सामु उभिएका छौं । यस अवस्थामा म देशभक्त, लोकतन्त्र र मुलुकको समृद्धिको आकाङ्क्षा बोकेका सबै राजनीतिकर्मीहरूलाई सबै बारबन्देज भत्काएर खुला छलफलमा उत्रिन आह्वान गर्दछु ।'

पहिलो...

रहेर बारका विभिन्न पदहरूमा रहेर काम गरेकी उनी पुस २०६१ सालमा वरिष्ठ अधिवक्ता बनेकी थिइन् ।

विराटनगरमा बसेर हक्की र निडर स्वभावमा कानुन व्यवसाय गरिरहेकी कार्कीलाई तत्कालीन प्रधानन्यायाधीश रामप्रसाद श्रेष्ठले सर्वोच्च अदालतमा ल्याउने प्रस्ताव अघि बढाएका थिए । ९ माघ, २०६५ मा सर्वोच्चको अस्थायी न्यायाधीश भएकी कार्की दुई वर्षपछि स्थायी बनिन् । अनि न्यायाधीश भएको सात वर्ष सात महिनापछि १ वैशाख, २०७३ मा कामु प्रधानन्यायाधीश भइन् ।

त्यसको तीन महिनापछि बल्ल संसदीय सुनुवाइ प्रक्रिया पूरा गरेर उनी प्रधानन्यायाधीश बनेकी थिइन् । जेठ २०७४ सम्म प्रधानन्यायाधीश बनेकी उनले करिब १५ महिना न्यायपालिकाको नेतृत्व गरिन् ।

व्यक्तिको राजनीतिक पृष्ठभूमिलाई न्यायाधीश छनौटको आधार मान्न नहुने उल्लेख गर्दै 'न्यायालयको मन्दिरमा प्रवेश गर्ने भए राजनीतिको चप्पल बाहिरै फुकालेर आउनुपर्ने' भनी उनले दिएको अभिव्यक्ति त्यतिबेला चर्चित भएको थियो ।उनका पालामा उच्च अदालतमा ८० जना न्यायाधीशको नियुक्ति भएको थियो, जुनपछि विवादास्पद पनि भयो । उनले आत्मकथामा कांग्रेसका तत्कालीन नेता रमेश लेखक र माओवादी नेता वर्षमान पुनले नियुक्तिका क्रममा निकै हस्तक्षेप गर्न खोजेको र दबाब दिएको भनी खुलासा गरेकी थिइन् ।

प्रधानन्यायाधीशबाट अवकाश पाउन करिब ४० दिन बाँकी छँदा उनले महाभियोगको सामना गर्नुपऱ्यो । सत्तामा रहेका कांग्रेस र माओवादी सांसदहरूले उनीविरुद्ध महाअभियोगको प्रस्ताव दर्ता गरे, पछि सर्वोच्च अदालतकै अन्तरिम आदेशका कारण महाअभियोगको प्रस्ताव निस्तेज भयो ।

सडकमा चौतर्फी विरोधपछि सांसदहरूले महाअभियोगको प्रस्ताव फिर्ता लिन बाध्य भए । महाअभियोगपछि सर्वोच्च फर्किएकी उनले बाँकी करिब एक महिना सर्वोच्च अदालतमा मुद्दाको सुनुवाइ गरिनन्, प्रशासनिक कामकाजबाहीमा सीमित बनेर अवकाश भइन् । उनी महाअभियोग खेप्ने पहिलो प्रधानन्यायाधीश समेत बनिन् ।

प्रहरी महानिरीक्षक नियुक्तिको विवादमा अदालतको फैसलाबाट आफ्नो स्वार्थ नमिलेपछि कांग्रेस र माओवादीले उनलाई महाअभियोग लगाएका थिए । २०८० सालमा सर्वोच्च अदालतकै संवैधानिक इजलासले उनीमाथिको महाअभियोगलाई 'राजनीतिक प्रतिशोध' भनेको थियो ।

उनका पालामा सर्वोच्च अदालतमा वर्षौंदेखि रोकिएका केही महत्वपूर्ण मुद्दाको फैसला भयो । कतिपयको न्यायनिरुपणमा उनी संलग्न भइन्, कतिपयमा भने उनी विनाको इजलासले पुराना र बहुचर्चित मुद्दा टुंग्यायो ।

अख्तियार प्रमुख लोकमानसिंह कार्कीको योग्यता विवाद, पूर्वराजा ज्ञानेन्द्रकी शाहकी छोरी प्रेरणाको दाइजोसम्बन्धी जग्गा र सुडान घोटालाको भ्रष्टाचार मुद्दा उनको पालामा भएका बहुचर्चित फैसलाहरू हुन् । बहालवाला सञ्चारमन्त्री जयप्रकाशप्रसाद गुप्ता उनी सहितको इजलासबाट भ्रष्टाचार मुद्दामा दोषी ठहर भएका थिए ।

उनी सम्मिलित सर्वोच्च अदालतको संवैधानिक इजलासले तत्कालीन प्रधानन्यायाधीश खिलराज रेग्मीको सिंहदरबार प्रवेशको औचित्य पुष्टि हुन नसक्ने गहन न्यायिक व्याख्या गरेको थियो ।

तत्कालीन प्रधानन्यायाधीश कल्याण श्रेष्ठ र उनी सहितको त्यो मत अल्पमतमा परेपछि कानुनका विद्यार्थीहरूका लागि त्यो फरक मतको विधिशास्त्रीय महत्व आजपर्यन्त उत्तिकै छ । नजिर बन्न नसकेको त्यो मतलाई लिएर उनी सिंहदरबार बसुञ्जेल आलोचकहरूले प्रश्न उठाइरहने सम्भावना उत्तिकै छ । नेपाल बैंक अनियमितता र एलसी प्रकरणको मुद्दाहरू उनकै नेतृत्वको कार्यकालमा किनारा लागेका थिए । तत्कालीन राजनीतिक नेतृत्व समेत अप्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको सुडान काण्डको मुद्दा फैसला गरेकै दिन उनले महाभियोगको सामना गर्नुपरेको थियो ।

कार्की प्रधानन्यायाधीश नियुक्त हुँदा मुलुकको न्यायालय संघीय संरचनामा रुपान्तरण भएको थियो । मुलुकका १४ पुनरावेदन अदालतहरू उच्च अदालतमा रुपान्तरित भए । न्यायपालिकाको नेतृत्वमा रहँदा हठी र आफ्नो निर्णयमा पुनर्विचार नगर्ने स्वभाव कतिपय अवस्थामा उनकै लागि प्रतिकूल भइदियो ।

सर्वोच्च अदालतका केही न्यायाधीशहरूसँग उनको सहज सम्बन्ध बनेन । अवकाशपछि उनी मुलुकको न्यायपालिकाको समस्या र विकृतिबारे खुलेर बोल्न थालेकी थिइन् । खासगरी अदालतमा हुने विकृति विसंगति र मुद्दामा हुने चलखेलबारे उनले निकै आवाज उठाइन् ।

उनीअघिका सर्वोच्च अदालतका केही प्रधानन्यायाधीशहरू अनेक विवादमा जोडिएका थिए । न्यायपालिकाको नेतृत्वमा रहुञ्जेल उनी कुनै पनि आर्थिक विवादमा परिनन्, मुद्दाको मोलाहिजामा उनको नाम जोडिएन ।

अवकाशपछि कतिपय टिप्पणीकार हरूले 'घुस नखाने प्रधानन्यायाधीश' भनी उनको सार्वजनिक प्रशंसा र टिप्पणी गरेका थिए ।

नव सञ्चार गृह प्रा.लि.द्वारा प्रकाशित तथा नव सञ्चार अफसेटमा मुद्रित । कार्यालय : भद्रपुर बस स्टेण्ड पश्चिम, गजुरमुखीटोल, बिर्तामोड (झापा) । फोन नं.: ०२३-५४३८२० । इमेल : pratidin65@gmail.com । अध्यक्ष : युवराज दाहाल । सम्पादक : इन्द्रसिंह राजवंशी

सम्पादकीय

सेनालाई सलाम

दुई दिनको आन्दोलनले तहसनहस बनाएपछि मुलुकमा सुरक्षा व्यवस्थाको नेतृत्व नेपाली सेनाले लिएको छ । नयाँ सरकार गठनसम्मको जिम्मेवारी सेनाले सफलतापूर्वक निर्वाह गरिसकेको छ । सेनाका बारेमा विभिन्न अपवाहहरु फैलाइए । तर , नेपाली सेना देश र जनताको हितका लागि कति धेरै कटिवद्ध छ भनेर प्रधानसेनापति अशोक सिग्देलले प्रमाणित गरेर देखाएका छन् । नयाँ सरकार गठनपछि अब राज्यका अरू अवयवहरू पनि सामान्य अवस्थामा फर्किनु जरुरी हुन्छ । आआफ्ना कार्यालयमा उपस्थित भएर कर्मचारीहरूले नागरिकलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने सेवा सुचारु गर्न पहल गरिहाल्नु आवश्यक छ । नत्र मुलुक कहिल्यै नतंग्रिने गरी थलिन सक्छ ।

जेन–जीका प्रतिनिधिलगायत राष्ट्रपतिका तर्फबाट आह्वान गरिएको वार्तामा बसेर राजनीतिक समाधान निकाल्न पनि विलम्ब गर्नु मनासिब देखिएको थिएन । जति ढिलो हुन्छ देशी विदेशी निहित स्वार्थको कपटखेल उत्तिकै बढी हुनसक्थ्यो । पहिले नागरिक सरकार गठन गरेर अरू राजनीतिक निर्णय त्यही सरकारबाट हुनु लोकतान्त्रिक र आन्दोलनको निर्देशअनुरूप हुनेछ । जे होस् देश संकटमा गएन , संकटकाल लगाउनु परेन ।

देशभरका आन्दोलनकारी नवयुवाको समेत प्रतिनिधित्व भएको सर्वपक्षीय भेला गरेर निष्पक्ष एवं निष्कलक्त छविको व्यक्तिको नेतृत्वमा सरकार गठन गरिएपछि देश बिस्तारै सामान्य अवस्थामा फर्कनेछ । सँगै, आन्दोलनकारीको प्रमुख माग भ्रष्टाचारको छानबिन तथा कारबाही भएकाले नयाँ सरकारले भ्रष्टाचारको छानबिन गरी दोषीलाई सजाय दिलाउन निष्पक्ष एवं विश्वसनीय संयन्त्र पनि निर्माण गर्नुपर्छ ।

यसरी ठूलो उथलपुथल हुँदा संसारका कतिपय मुलुकमा अनुदार शक्तिको अधिनायकवादी शासन कायम हुनेगरेको पनि देखिएको छ । अनुदार परम्परावादी शक्तिले शासन हत्याउने र लोकतन्त्र फर्काउन पुनः आन्दोलनकारी युवाले वर्षौं सङ्घर्ष गर्नुपरेको अनेकौं उदाहरण इतिहासमा बग्रेल्ती पाइन्छ । नेपाली युवाले पनि त्यस्तै नियति भोग्न नपरोस् भनेर सबै बेलैमा सजग होऊन् । देशमा राष्ट्रियता र लोकतन्त्र कायम रहेमात्र समृद्धि तथा सुशासनको सम्भावना रहने हो । यसैले अबको परिवर्तनबाट राष्ट्रियता र लोकतन्त्र जोगाउनेमात्र होइन झन् सुदृढ बनाउने अभियान पनि सुरु होस् । एक्काइसौं शताब्दीका नवयुवाले गरेको आन्दोलनबाट देश मध्युगीन अन्धकारतर्फ उन्मुख हुनसक्तैन ।

तपाई जहाँ भएपनि
प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै
ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि
लगइन गर्नुहोस
www.pratidindaily.com

एआईका पर्यावरणीय जोखिम

• कुलचन्द्र अर्याल

आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स (एआई) अहिले हाम्रो ज्ञानको भोक मेटाउने, हरेक खालका उत्सुकता शान्त पार्ने र सिर्जनशीलतालाई मूर्त रूप दिने सर्वाधिक सहज साधन बनिरहेको छ । एआईले विश्व अर्थतन्त्र, राजनीतिक प्रणाली, सामाजिक सम्बन्ध, प्रविधि प्रयोग तथा ज्ञानको विकास र प्रवाहमा आमूल रूपान्तरण गरिरहेको छ । हामीले आज ससाना कुरा जान्नेदेखि गहन शोधका लागि सहयोगीका रूपमा समेत च्याट जिपिटी जस्ता एआई टुलहरूमा भर पर्न थालेका छौं । एआई च्याट प्लेटफर्महरूको व्यापक प्रयोगको एउटा ज्वलन्त प्रमाण त च्याट जिपिटी नै हो, जसले दिनहुँ दुई अर्ब जिज्ञासाको समाधान गरिरहेको हुन्छ तर जसरी एआईको विकास, विस्तार र प्रयोग व्यापक बनिरहेको छ उसै गरी यसका चुनौती र जोखिम प्नि टड्कारो बनिरहेका छन् ।

एआईले मानिसको बौद्धिक तथा तार्किक क्षमतामा ह्रास ल्याइरहेको र मानवतामै सङ्कट सिर्जना गर्ने खतरा बढिरहेको कुरा यसकै निर्माताहरूले बताउन थालेका छन् । अर्कोतर्फ एआईले पृथ्वीको पर्यावरणमा असर पारिरहेको र अझ त्यसमा पनि सबैभन्दा महत्वपूर्ण तथा संवेदनशील प्राकृतिक स्रोत पानीको चरम दोहन गरिरहेको तथ्य निकै चिन्ताजनक छ । एआई प्रविधिका नकारात्मक वातावरणीय प्रभावहरूको बारेमा विश्वव्यापी रूपमा बहसको सिर्जना भइसकेको छ । एआई प्रविधिले अत्यधिक ऊर्जाको खपत गर्ने हुनाले ऊर्जा उत्पादनका लागि कार्बन उत्सर्जन बढ्नुका साथै डेटा सेन्टरको तापमान नियन्त्रणका लागि करोडौं लिटर पानीको दोहन हुँदा र अत्याधुनिक एआई प्रविधि तथा उपकरण निर्माणका क्रममा सिर्जित विद्युतीय फोहोर र स्रोतको क्षयीकरणले गम्भीर पर्यावरणीय प्रभाव पार्ने निश्चित छ ।

विश्वको आधा जनसंख्याले अहिले नै पानीको अभाव झेलिरहेको छ । यसमा जलवायु परिवर्तनका कारण भइरहेको स्रोतको विनाश र जनसंख्या वृद्धि र प्रविधिसँगै पानीको बढ्दो मागका कारण भविष्यमा पानीको अभाव झनै चर्किने र आगोमा घिउ थप्ने काम गरिरहेको अवस्था छ । एआई प्लेटफर्म तथा च्याटबटहरूले प्रयोगकर्ताका प्रश्नहरूको जवाफ दिन तथा माग अनुसारका एआई सामग्री तयार गर्न भीमकाय अनि अत्याधुनिक डेटा सेन्टरमा रहेका हजारौं कम्प्युटर सर्भरको उपयोग गर्छन् ।

ती डेटा सेन्टरमा व्यापक मात्रामा ऊर्जा खपत हुँदा तापमान उच्च हुने हुनाले चिस्याउनका लागि ठुलो मात्रामा पानीको आवश्यकता पर्छ । एआई च्याटबटले पारम्परिक सर्च इन्जिनले भन्दा अत्यधिक बिजुली खपत गर्छन् र यस्तो विद्युत् खपतले अधिक ताप उत्सर्जन गर्छ । फलतः चिस्याउने प्रणाली तथा ऊर्जाको आवश्यकतामा वृद्धि हुन्छ । डेटा सेन्टरलाई चिसो बनाउनका लागि मात्र नभै एआईको सर्भर सञ्चालन र प्रयोगका लागि चाहिने बिजुली उत्पादनमा समेत पानीकै खपत हुन्छ । त्यस्तै एआई आपूर्ति शृङ्खला र प्रविधि निर्माणमा समेत पानीकै दोहन गर्नु पर्छ । एक अध्ययन अनुसार एआईका लागि उपयोग हुने एउटा माइक्रोचिप उत्पादन गर्न २२ सय ग्यालेन पानीको खपत हुन्छ ।

च्याट जिपिटीको निर्माता कम्पनी ओपन एआईका सिईओ साम अल्टम्यानका अनुसार च्याट जिपिटीले हरेक १५ वटा प्रश्नको जवाफ दिन एक चम्चा पानी खर्च गर्छ । जबकि च्याट जिपिटीको नयाँ अत्याधुनिक संस्करणले चाहिँ प्रत्येक प्रश्नको जवाफ दिँदा २ देखि १० चम्चासम्म पानी खर्च हुने अमेरिकी शोधकर्ताको एक अध्ययनले देखाएको छ । अनि जिपिटी थ्री जस्ता एआई मोडेललाई प्रशिक्षित गर्नका लागि थप १० औं लाख लिटर पानी प्रयोग भइरहेको हुन्छ । इन्टरनेसनल इनर्जी एजेन्सीको अनुमान अनुसार एआईमार्फत सोधिएको एउटा प्रश्नले गुगल सर्चको तुलनामा करिब १० गुणा बढी बिजुली र ऊर्जा खर्च गर्छ, जसले थप पानीको आवश्यकता बढाउँछ ।

ओपन एआईका अनुसार च्याट जिपिटीले हरेक दिन एक अर्ब प्रश्नको जवाफ दिन्छ । इन्टरनेट जगतमा च्याट जिपिटी जस्ता दर्जनौं एआई प्लाटफर्म छन् । ती सबैले उपयोग गर्ने पानीको परिमाणलाई जोड्ने हो भने साँच्चिकै डरलाग्दो तथ्याङ्क आउँछ ।

एक तथ्याङ्क अनुसार विश्वव्यापी रूपमा हाल सञ्चालनमा रहेका डेटा सेन्टरहरूले एक वर्षमा पाँच खर्ब ६० अर्ब लिटर पानी खपत गर्दछन् भने आगामी २०२७ सम्ममा डेटा सेन्टरका लागि ६६ खर्ब लिटर पानीको खपत हुने छ । त्यस्तै प्रविधि कम्पनीहरूले अत्याधुनिक एआई कम्प्युटिङ चिपसहितका डेटा सेन्टरहरू निर्माण गर्ने क्रम बढिरहेको हुँदा एआईका लागि निर्मित डेटा सेन्टरले मात्रै सन् २०३० सम्ममा बर्सेनि १२ खर्ब लिटर पानी प्रयोग गर्ने छन् । एआई उद्योगले खर्च गर्ने पानी बर्सेनि छ गुणासम्मले बढ्दै जाने आकलन गरिएको छ ।

संयुक्त राष्ट्रसंघको एक रिपोर्ट अनुसार सन् २०१२ सम्म विश्वमा कम्प्युटर डेटा सेन्टरको संख्या पाँच लाख थियो, जुन अहिले बढेर ८० लाख पुगेको छ । इन्टरनेसनल इनर्जी एजेन्सीको अनुमान अनुसार सन् २०३० सम्ममा समग्र डेटा सेन्टरद्वारा प्रयोग हुने पानीको मात्रा हालको भन्दा लगभग दोब्बर हुनेछ । त्यसै गरी सन् २०२८ सम्ममा अमेरिकामा खपत हुने कुल बिजुलीमध्ये १२ प्रतिशत त्यहाँका डेटा सेन्टरमा खपत हुने प्रक्षेपण गरिएको छ । एक सय मेगावाटको एउटा डेटा सेन्टरले ७५ हजार घरले खपत गर्नेभन्दा धेरै ऊर्जा र दैनिक २० लाख लिटर पानी खपत गर्छ । गुगलका अनुसार, सन् २०२४ मा उसका डेटा सेन्टरले ३७ अर्ब लिटर पानी खपत गरेका थिए, जसमा २९ अर्ब लिटर पानी वाफ बनेर उड्यो । संयुक्त राष्ट्रसंघका अनुसार उक्त परिमाणको पानी १६ लाख मानिसलाई एक वर्षसम्म दैनिक ५० लिटर प्रयोगका लागि पर्याप्त हो ।

वास्तवमा एआईका लागि उपभोग हुने पानी पुनः प्रयोग गर्न नसकिने गरी क्षयीकरण नै हुने भएकाले त्यो गम्भीर चिन्ताको विषय बनेको हो । किनभने डेटा सेन्टरमा चिस्याउनका लागि प्रयोग हुने पानीमध्ये ८० प्रतिशत हिस्सा वाफ बनेर उड्ने अनि केवल २० प्रतिशत मात्रै पुनः प्रयोगका लागि उपलब्ध हुने हुनाले पृथ्वीमा एआई प्रविधि पानीको मुख्य सत्रु बनेको छ ।

किनकि यसले पानी प्रदूषित बनाउने मात्र नभई पानी नै रित्याइदिन्छ । प्रविधिले हाम्रो जीवन जति धेरै सहज बनाएको छ र एआईले जुन चमत्कार ल्याइरहेको छ त्यसका उत्ति नै धेरै नकारात्मक वातावरणीय असर हुन्छन् । यद्यपि एआई प्रविधि जलवायु परिवर्तनको अध्ययन अनुसन्धान र व्यवस्थापनका साथै ऊर्जाको समुचित प्रयोग अनि जैविक विविधता संरक्षणमा निकै उपयोगी हुन सक्छ तर एआई प्रविधिलाई वातावरणीय दिगोपनासँग जोड्ने गरी यसको प्रयोगमा विश्वव्यापी नियमन गर्नु पर्छ ।

डेटा सेन्टरहरूमा पानी दोहन घटाउने आधुनिक प्रविधिको विकास, नवीकरणीय ऊर्जाको प्रयोग, उपकरणहरूको पुनः प्रयोगसँगै कार्बन र पानीको फुटप्रिन्ट घटाउनेतर्फ सबै जिम्मेवार हुनै पर्छ । यसमा ठुला प्रविधि कम्पनी मात्र होइन आमसामान्य इन्टरनेट प्रयोगकर्ताको समेत जिम्मेवारी रहन्छ । एआईको अनावश्यक तथा अत्यधिक प्रयोग न्यून गरी ऊर्जा र पानीको विनाश रोक्नमा हामी सामान्य इन्टरनेट प्रयोगकर्ताको भूमिका पनि अहम् रहन्छ ।

नेपालको प्रयास

हरेक खालका नवीन प्रविधिको शीघ्र अवलम्बन दर नेपालमा साँच्चिकै लोभलाग्दो नै छ । सूचना प्रविधिको निर्यातबाटै देशले बर्सेनि अर्बौं रुपियाँ आर्जन गरिरहेको यथार्थका बिच एआई प्रविधिलाई समेत आत्मसात् गर्दै आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स प्रविधिमार्फत मानव केन्द्रित, नैतिक र समृद्ध नेपाल निर्माण गर्ने दूरदृष्टि सहित एआई नीति २०८२ जारी भएको छ । मूलतः एआई नीति यस प्रविधिको अधिकतम तथा सुरक्षित प्रयोगमार्फत देशको आर्थिक-सामाजिक विकासमा द्रुतता दिने उद्देश्यमै केन्द्रित छ । एआईका प्रारम्भिक लाभसमेत ग्रहण नगरिसकेको अवस्थामा यसका दीर्घकालीन पर्यावरणीय असरबारे पूर्वसावधानीको तहमा यो नीतिले सम्बोधन गर्न सकेको छैन ।

एआईसँग सम्बन्धित उच्च क्षमताका अत्याधुनिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने, डेटा सेन्टर र क्लाउड पूर्वाधारको निर्णमा र एआई हार्डवेयर निर्माणका लागि नेपालमै उद्योग स्थापना जस्ता विषय नीतिको प्राथमिकतामा छन् ।

यद्यपि दिगो र भरपर्दो एआई इकोसिस्टम तयार पार्ने उद्देश्यसमेत राखेको यो नीतिमा नेपालको उच्च पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा हरित पूर्वाधारको प्रयोग गरी डेटा सेन्टरको स्थापना र सञ्चालन गर्ने विषय उल्लेख हुनुले एआई पूर्वाधारबाट हुन सक्ने पर्यावरणीय जोखिमतर्फ समेत केही हदसम्म ख्याल गरिएको प्रतित हुन्छ । साथै पर्यावरण र प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जल तथा मौसम पूर्वानुमान, विपत् व्यवस्थापन र प्रदूषण नियन्त्रणमा एआईको अधिकतम प्रयोग गर्नेलगायतका विषय एआई नीतिमा समावेश हुनु वास्तवमा एआई प्रविधिलाई पर्यावरणीय दिगोपनाका निम्ति उपयोग गर्नेतर्फको दूरगामी सोचका रूपमा लिन सकिन्छ ।

विकासशीलमा स्तरोन्नतिपछिका जोखिम

• कृष्णमणि पराजुली

नेपालको अर्थतन्त्र सुधारोन्मुख भनिएको छ । अर्थतन्त्रमा खासै सुधार भएको देखिँदैन । बाह्य अर्थतन्त्रका केही सूचक सकारात्मक हुँदैमा समग्र अर्थतन्त्र राम्रो हुँदैन । मूलतः आन्तरिक अर्थतन्त्र बलियो भएमा मात्र अर्थतन्त्र दरिलो हुने हो । नेपालको आन्तरिक अर्थतन्त्र अहिले पनि मन्दीको अवस्थाबाट गुज्रिरहेको छ । बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा करिब ७० खर्बभन्दा बढी तरलता छ भने आठ खर्बको हाराहारीमा लगानीयोग्य रकम छ । यो रकम लगानी नभएकाले अर्थतन्त्र चलायमान हुन सकेको छैन । अर्थतन्त्रमा मन्दी आएकाले आन्तरिक उत्पादन वृद्धि हुन सकेको छैन । बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले क्रमिक रूपमा ब्याजदर घटाउँदै गएको अवस्थामा पनि उद्योगी तथा व्यावसायीले कर्जा लिन चाहिरहेका छैनन् । मुख्य समस्या बजारमा माग सिर्जना नभएकाले उत्पादनमा ह्रास आउन थालेको छ । आन्तरिक उत्पादनमा सुधार आउन नसकेकाले राजस्व आम्दानी प्रतिकूल हुँदै गएको छ । राजस्वले साधारण प्रकृतिको खर्चसमेत धान्न धौ धौ भएको अवस्थामा विकासनिर्माणमा राजस्वको योगदान हुन सकेको छैन ।

पुँजीगत बजेट खर्च नहुने र चालुगत बजेट भने पूरै खर्च हुँदा अर्थतन्त्र प्रभावकारी हुन सकेको छैन । पुँजीगत बजेट प्राथमिकतामा रहनुपर्नेमा चालुगत बजेटले प्राथमिकता पाएकाले अर्थतन्त्र उल्टो दिशातर्फ उन्मुख भएको छ । वितरणमुखी बजेट भएकाले प्रत्येक वर्ष सरकारी दायित्व बढ्दै गएको छ । विप्रेषणबाट ठुलो रकम आउने गरेको छ । अधिकांश रकम उपभोगमा खर्च हुने गरेको छ । तथ्याङ्कले देखाए अनुसार ६८ प्रतिशत रकम अनुत्पादक क्षेत्रमा र बाँकी ३२ प्रतिशत अन्य कार्यमा खर्च हुने गरेको छ । विप्रेषणबाट प्राप्त रकमले घरपरिवार धानिए पनि राष्ट्रिय उत्पादनमा योगदान दिएको देखिँदैन ।

शोधनान्तर स्थिति अनकूल भए पनि यो आर्थिक क्रियाकलापबाट भएको होइन । आयातमा कसिलो र निर्यातमा खुकुलो नीति अवलम्बन गरेकाले अनुकूल भएको हो । अर्थतन्त्र स्वचालित नहुने र पटके नीति जारी गर्दा केही समय अर्थतन्त्र सुधारिएको जस्तो देखिए पनि सधैँ त्यही अवस्था हुँदैन । अर्थतन्त्रलाई गति दिन विभिन्न आर्थिक पक्षमा सुधार गर्नु आवश्यक छ ।

अर्थतन्त्रको यस प्रकारको अवस्थामा नेपाल २०२६ देखि अतिकम विकसित मुलुकबाट विकासोन्मुख देशमा स्तरोन्नति हुँदै छ । यो सकारात्मक विषय हो किनभने यसले अन्तर ीष्ट्रियस्तरमा नेपालको छवि राम्रो भएको सन्देश प्रवाह गर्ने छ । नेपालले स्तरोन्नतिको स्थिति कायम गरिराख्छ कि राख्दैन ? मुख्य प्रश्न यो हो । विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति हुन संयुक्त राष्ट्रसंघले मानव सम्पत्ति सूचकाङ्क, आर्थिक तथा वातावरणीय जोखिम सूचकाङ्क र प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय सूचकाङ्क गरी तीन वटा मापदण्ड पूरा गर्नु पर्छ । यी मापदण्डमध्ये दुई वटा पूरा गरिसकेको र प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय मात्र पूरा गर्न बाँकी भए पनि यो पूरा हुने निश्चित भएकाले नेपाल सन् २०२६ मा विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति हुने प्रायः निश्चित नै छ ।

मानव सम्पति सूचकाङ्कमा न्यूनतम सीमा ६६ अङ्क राखिएको छ । नेपालले सन् २०२४ मा यसमा ७६ अङ्क प्राप्त गरेको छ । वातावरणीय जोखिम सूचकाङ्कमा ३२ वा सोभन्दा मुनि सीमा निर्धारण गरिएको छ । यो सूचकमा पनि नेपालले २९.७ अङ्कमा सीमित भएको हुँदा सन्तोषजनक नै देखिन्छ । विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नति हुनका लागि प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय एक हजार ३०६ अमेरिकी डलर हुनुपर्नेमा नेपालको एक हजार तीन सय पुगिसकेको छ । यो सूचकमा पनि नेपालले सफलता प्राप्त गर्न सक्ने छ । यसरी सन् २०२६ मा नेपाल अतिकम विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति हुने छ ।

अतिकम विकसित मुलुक भएको नाताले नेपालले विश्व बैङ्कबाट निकै सहुलियत पाइरहेको छ । पहिले विश्व बैङ्कबाट ०.७५ प्रतिशत ब्याजदरमा ऋण प्राप्त गरी आएको र यसको भुक्तानी अवधि ४० वर्ष रहेको थियो । अहिले भुक्तानी अवधि ३० वर्षमा झारिएको छ । ब्याजदर बढाएर १.५ प्रतिशत पुर्‍याएको छ । विगतमा अतिकम विकसित मुलुकले पाइरहेको सहुलियतमा यसरी कटौती हुँदा नेपाल जस्ता गरिब देशको अर्थतन्त्र झनै खस्कने अनुमान गर्न सकिन्छ । त्यस कारण विश्व बैङ्कले मात्र होइन कि नेपाललाई सहयोग गर्ने अन्य कतिपय संस्था तथा देशले दिँदै आएको सुविधामा कटौती गर्दा देशको आर्थिक अवस्था कमजोर हुन सक्छ । सन् १९७१ देखि नै संयुक्त राष्ट्रसंघले नेपाललाई अतिकम विकसित मुलुकको सूचीमा राखेको थियो । यही कारणले गर्दा विश्व समुदायबाट नेपालले सुविधायुक्त ऋण, अनुदान तथा अन्य सुविधा प्राप्त गरेको अवस्था थियो । अनुदानमा कटौती र सुविधाबाट वञ्चित हुनुपर्दा नेपाललाई समस्या पर्ने छ । अतिकम विकसित मुलुकको हैसियतले पाउने सुविधा निश्चय नै घट्दै जाने हुन्छ । युरोपियन युनियनबाट व्यापार सहुलियत, अमेरिका, जापान जस्ता विकसित देशबाट भन्सार शुल्क, कोटाविहीन प्रणाली जस्ता सुविधा उपभोग गरिरहेकोमा सन् २०२६ पछि बन्द हुँदा नेपाली उत्पादनको लागत बढ्न जाने छ । जसले गर्दा नेपाली अर्थतन्त्रमा समस्या सिर्जना हुने छ । अतिकम विकसित मुलुकबाट बाहिरिएपछि नेपालले विभिन्न समस्या भने झेल्नैपर्ने हुन्छ । डब्लुटिओ जस्ता अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाको कडा नियमका कारणले गर्दा नेपाली उत्पादनले अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्दैनन् । नेपालको उत्पादन कम गुणस्तर र मूल्य बढी हुँदा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न गाह्रो हुन्छ ।

वैदेशिक सहायता मूलतः ग्रामीण विकास, जलविद्युत् विकास, पर्यटन, पूर्वाधार निर्माण, सामाजिक विकास जस्ता क्षेत्रमा लगानी भइआएको छ । स्तरोन्नतिपश्चात् यस्ता क्षेत्रमा सहुलियत ऋण आउँदैन । उच्च ब्याजदरमा ऋण लिनुपर्ने हुन्छ । अर्कोतर्फ अनुदान कटौती हुन्छ । अनुदान कटौती हुँदा सामाजिक क्षेत्रका कार्यक्रम सञ्चालनमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न सक्छ । यस्तो अवस्थामा देशको वित्तीय दायित्व बढ्छ । विदेशी लगानीकर्ताले अति कम विकसित मुलुकमा लगानी गर्दा विशेष सुविधा पाउने भएकाले नै लगानी गर्छन् । विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति भएपछि भने लगानीकर्ता विशेष सुविधाबाट वञ्चित हुने भएकाले बाह्य लगानीकर्ता उत्साहित हुँदैनन् । परिणामस्वरूप लगानी आउँदैन ।
अहिले जलवायु परिवर्तनको असर विश्वभरी परेको छ । नेपाल पनि यसबाट अछुतो छैन । हिमालमा हिउँ पग्लिएर समस्या निम्त्याउने गरेको छ । बाढीपहिरो जस्ता प्राकृतिक विपत् का घटनाले नेपालको अर्थतन्त्रमा धक्का दिइरहेको छ । नेपाल अति कम विकसित मुलुक भएको नाताले जलवायु परिवर्तनमा सुधार ल्याउन अनुदान प्राप्त गर्दै आएको छ, अब यस्ता अनुदान पनि गुम्ने सम्भावना देखिन्छ । वित्तीय स्रोतसाधनको अभाव खेपिरहेको नेपालले स्तरोन्नति भएपछि राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम, राष्ट्रसंघीय बाल कोषले उपलब्ध गराउने सहयोगमा समेत निश्चय नै कटौती हुने छ । अर्कोतर्फ नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघलाई दिनुपर्ने रकममा पनि वृद्धि हुने छ । नेपाली विद्यार्थीले पाउने छात्रवृत्तिको कोटासमेत कटौती हुन जाने छ । यसरी नेपालले विभिन्न किसिमबाट लिँदै आएका सहुलियत र सुविधा कटौती हुँदा ठुलो चुनौती समाधान गर्नुपर्ने हुन्छ । जनताको बढ्दो आकांक्षा पूरा गर्न पनि बाह्य लगानी आवश्यक छ । स्तरोन्नतिपछि उत्पन्न हुने विभिन्न समस्याप्रति भने नेपाल अहिलेदेखि नै सतर्क हुनु पर्छ ।

नेपाल अति कम विकसित देशबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति हुनु आफैँमा सकारात्मक भएकाले यसलाई अवसरका रूपमा लिनु पर्छ । चुनौती भए पनि चुनौतीलाई कसरी समाधान गर्ने हो त्यसतर्फ लाग्नु पर्छ । यसले मुलुकको शिर ठाडो बनाउँछ । अन्तर्राष्ट्रिय जगत्ले हेर्ने दृष्टिकोणमा फरक हुन्छ । अहिले अनुकूल अवस्था यस्तो देखिन्छ कि नेपालले सार्वभौम साख मूल्याङ्कनमा पनि ‘डबल बी’ माइनस स्कोर रेटिङ प्राप्त गरेकाले पनि विश्व जगत्ले नेपाललाई विश्वास गर्ने वातावरण निर्माण भएको छ ।

केही दिनअघि मात्र सार्वभौम संसद्मा वैदेशिक सहयोग घट्ने सम्भावनालाई लिएर सांसदले चिन्ता र चासो देखाएका थिए । विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति भएपछि खास गरेर भन्सार सुविधा हट्ने, ऋण लागतमा वृद्धि, निर्यातमा कमी, अनुदान घट्ने जस्ता विषय निश्चय नै संवेदनशील छन् । यही विषयलाई दृष्टिगत गरी सरकारले स्तरोन्नतिपछि आउने चुनौती सामना गर्न विभिन्न रणनीति बनाएको छ । जसमा कानुन संशोधन, लगानी वातावरण, पूर्वाधार विकासमा जोड र कूटनीति सुदृढ गर्ने जस्ता विषय समेटिएका छन् ।

नेपाल स्तरोन्नति हुँदै गर्दा मुस्किलले परीक्षा उत्तीर्ण गरेको छ । त्यस कारण स्तरोन्नति भए पनि देशले बेहोर्दै आएका समस्या एकै पटक सुल्झिने होइनन् । स्तरोन्नति टिकाइराख्न नेपालले धेरै काम गर्नुपर्ने छ । नेपालको मुख्य निर्यात हुने तयारी पोसाक, कार्पेट, छाला, छालाजन्य वस्तु निर्यातमा असर पर्ने छ । स्तरोन्नतिपछि विकसित मुलुकबाट पाउँदै आएको भन्सार तथा कोटारहित बजारको सुविधा प्राप्त हुँदैन । यस्तो अवस्थामा नेपालले विश्व बजारमा अरू सरह प्रतिस्पर्धा गर्नु पर्छ । नेपालले समयमा नै चुनौतीको सामना गर्दै स्तरोन्नति कायम गर्न आवश्यक रणनीति बनाएर अघि बढ्नु पर्छ । अहिले नेपालले जुन सुविधा पाइरहेको छ त्यसलाई निरन्तरता दिन सम्बन्धित देशलाई अनुरोध पनि गर्नु पर्छ ।

मेरो नजरमा स्तुत्यनुवाद पञ्चदशीको अन्तर्य

• तुलसीप्रसाद भट्टराई

पूर्वी नेपालको सुन्दर ठाउँ इलाम जिल्लाको इलाम नगरपालिका वडा नं. ५ तोरीबारी बरबोटेमा वि. सं. १९९९ सालमा बुबा रामनाथ र आमा मीनरूपाको कोखबाट जन्म भएर बाल्यकाल बितेपछि २४/२५ वर्षको उमेर हुँदा सपरिवार बसाइँ सरेर झापा जिल्लाको कनकाई नगरपालिका ३ सुरुङ्गामा स्थायी बसोबास गर्दै शिक्षा र साहित्य क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउनु हुने वरिष्ठ विद्वान् आदरणीय अग्रज गुरु कोमलप्रसाद पोखरेलले प्राथमिक शिक्षा संस्कृत भाषामा मध्यमासम्म पूरा गरेर अंग्रेजी तथा नेपाली शिक्षा भने आफ्नै स्व अध्ययनबाट त्रि. वि. अन्तरगतको परीक्षामा सामेल हुँदै बिराटनगरबाट क्रमशः एम. ए. सम्म हासिल गर्नुभएको छ। उहाँले हालसम्ममा निम्न अनुसारका प्रकाशनहरूमा सम्पादकको भूमिका निर्वाह गरिसक्नु भएको छ। कनकाई वार्षिक मुखपत्र प्रकाशक कनकाई मा.वि. सुरुङ्गा, कनकाई स्मारिका प्रकाशक कनकाई बहुमुखी क्याम्पस, सुरुङ्गा, कनकाई प्रवाह प्रकाशक कनकाई प्रतिभा प्रतिष्ठान सुरुङ्गा, कनकाई स्वर्णवर्ष स्मारिका प्रकाशक कनकाई मा.वि. सुरुङ्गा, योगी नहरिनाथ स्मृतिग्रन्थ प्रकाशक कनकाई धाम धार्मिक विकास संस्था, कोटिहोम, सुरुङ्गा, कनकाई प्रवाह प्रकाशक कनकाई प्रतिभा प्रतिष्ठान, सुरुङ्गा झापा रहेका छन्।

हालसम्म उहाँले प्राप्त गर्नुभएका पुरस्कारहरू ने.रा.प्र.प्र. तथा सांस्कृतिक प्रतिष्ठान, झापा (२०७२) जय नेपाल प्रतिभा प्रतिष्ठान, झापा (२०७५) साहित्य चौतारी, बिर्तामोड, झापा (२०७६) त्रिफला राष्ट्रिय पुस्तकालय,मे न पा झापा (२०७६) जयन्द्र प्रसाद साहित्य सेवा कोष,बिर्तामोड झापा (२०७६) नव साहित्य सेवासमाज, बाहुनडाँगी, झापा (२०७०)
भानु साहित्य प्रतिष्ठान, काँकडभिट्टा, झापा (२०७१) देवीप्रसाद स्मृति पुरस्कार (२०७६) मैनाली सेवा समाज नेपाल, जिल्ला कार्यसमिति, झापा (२०७२)।

हालसम्म उहाँले प्राप्त गर्नुभएका सम्मानहरू लेखनाथ वाचनालय तथा पुस्तकालय, चन्द्रगढी, झापा (२०७२) नवरङ्ग साहित्य प्रतिष्ठान, धरमपुर, झापा (२०७५) जुही साहित्यिक त्रैमासिक, चन्द्रगढी, झापा (२०७५) साहित्य कला सङ्गम, दमक, झापा (२०७५) नेपाल राष्ट्रिय शिक्षक सङ्गठन झापा (२०७५) नेपाल शिक्षक संघ, झापा (२०७०) देवकोटा शतवार्षिकी समारोह समिति, इलाम (२०७६) कनकाई मा.वि., सुरुङ्गा, झापा (२०७६) सरस्वती उच्च मा.वि.बतासी, इलाम (२०७६) हरिकुल नमुना उच्च मा.वि., सुरुङ्गा, झापा (२०७६) कन्चनजंघा एफ.एम. बिर्तामोड, झापा (२०७७) पशुपति अंग्रेजी बोर्डिङ स्कूल, सुरुङ्गा, झापा (२०७६) कनकाई बहुमुखी क्याम्पस, सुरुङ्गा, झापा (२०७२) रहेका छन्।

संलग्नता कनकाई प्रतिभा प्रतिष्ठान, सुरुङ्गा (संस्थापक सचिव) एवं निवर्तमान अध्यक्ष, सूर्यस्मृति प्रतिभा पुरस्कार, सुरुङ्गा (संस्थापक) अनिवार्य नेपाली विषय शिक्षण समिति, पा.वि.के., त्रिवि, कीर्तिपुर (पूर्व सदस्य) साहित्यिक पत्रकार संघ, मेची (पूर्व सदस्य) कनकाई मावि, सुरुङ्गा (पूर्व प्र.अ. तथा पूर्व अध्यक्ष) कनकाई धाम धार्मिक विकास संस्था कोटिहोम, सुरुङ्गा (पूर्व अध्यक्ष) सम्प्रति सह प्राध्यापक एवं विभागीय प्रमुख कनकाई बहुमुखी क्याम्पस, सुरुङ्गा, झापा रहेका छन्।

हालसम्म उहाँले प्रकाशन गर्नुभएका आफ्ना कृतिहरूः- १ मेरो सूर्य, कविता संग्रह,

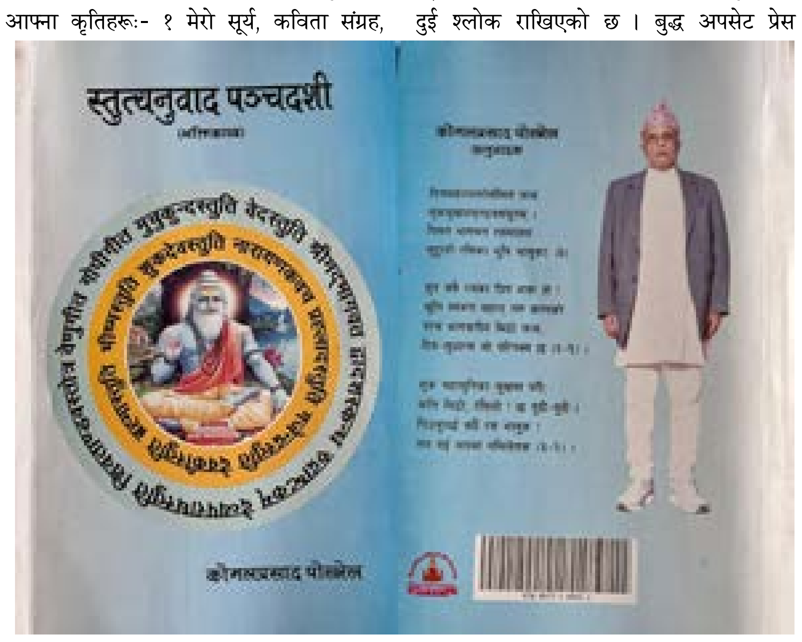

२ हाउडी पुराण, हास्यव्यङ्ग्य निबन्ध संग्रह, ३ अन्तर्व्यथा आजको, कथा संग्रह, ४ मेरो अमेरिका यात्रा, यात्रा संस्मरणात्मक निबन्ध, ५ धर्मा शोक महाकाव्य, ६ सजिलो कोमल गीता, अनुवाद, ७ म फर्केर आएँ, हास्यव्यङ्ग्य निबन्ध संग्रह र ८ स्तुत्यनुवाद पञ्चदशी भक्तिकाव्य रहेका छन्। यी पुस्तकहरूबाट कोमलप्रसाद पोखरेलसँग भएको विद्वता र परिचय आफैमा छर्लङ्ग छ। उहाँभित्र भएको कवित्व क्षमता, सिर्जनशील र कलामा अद्वितीय शक्ति रहेको प्रष्ट हुन्छ। उहाँसँग रहेको व्यङ्ग्य कला पाठकसामु मनै लोभ्याउने खालको अथवा मनैदेखि भन्नुपर्दा आरिसै लाग्नेगरिको अद्भूत छ। उहाँले तयार गर्नुभएको सजिलो कोमलगीता र यो स्तुत्यनुवाद पढेपछि त मलाई लाग्छ उहाँको यो क्षमता आध्यात्मिक र अलौकिक क्षमता हो भने फरक नपर्ला। संस्कृत भाषाको पूर्णकालीन विद्यार्थी आफू नभए पनि संस्कृत भाषालाई गहिरो गरी केलाएर यी विषयलाई गहन अध्ययन गरी जस्ताको त्यस्तै सम छन्दमा नेपाली भाषामा अनुवाद गरेर अत्यन्तै सरल र सरस सिर्जना गर्न सक्नुलाई उहाँभित्र भिन्नै शक्ति भएको मान्न सकिन्छ।

अब भने मैले प्राप्त गरेको पुस्तक स्तुत्यनुवाद पञ्चदशी भक्तिकाव्यभित्र के छ यसको चर्चा गरौँ।
२०८२ भदौ १४ गते शनिबार विमोचन गरिएको यो पुस्तक आदरणीय साहित्यकार दुर्गाप्रसाद सिग्देलको हातबाट सोही दिन प्राप्त गरेँ कारण म आफू विशेष कामवश कार्यक्रममा सहभागी बन्न सकिनँ। त्यसको लागि आयोजक परिवार र स्रष्टासँग क्षमाप्रार्थी छु, पुस्तक ल्याइदिनु भएकोमा दुर्गा गुरुलाई आभार व्यक्त गर्दछु। पुस्तकको आवरणमा ऋषि व्यासको चित्र राखेर गोलाकार रूपमा यस पुस्तकभित्र रहेका विषयका शीर्षकहरू राखिएको छ र पछाडिपट्टी लेखकको उभिएको पूर्णकदको तस्बिर र श्रीमद्भागवतको एउटा मूल श्लोक अनि त्यसको नेपाली अनुवादका दुई श्लोक राखिएको छ। बुद्ध अपसेट प्रेस बिर्तामोडमा मुद्रण गरिएको यो पुस्तक यो वर्षको मोती जयन्तीको अवसर पारेर लोकार्पण गरिएको हो।

गणेश विघ्नहर्तामा शारदामा र व्यासमा
जन्मदाता मिनारूपा र पिता रामनाथमा
त्यसरी नै सपत्नीक बाका बा डिल्लीराममा
जिजुबाजे सपत्नीक श्रद्धेय रामकान्तमा
अर्धाङ्गिनी धर्मशीला र ज्येष्ठ पुत्र सूर्यमा
श्रद्धापूर्वक यो ग्रन्थ गर्छ कोमल अर्पण
त्वदीयं वस्तु गोविन्द तुभ्यमेव समर्पये

यसरी समर्पण भाव राखिएको पुस्तकको प्रकाशक कनकाई प्रतिभा प्रतिष्ठान रहेको छ। प्रकाशकको तर्फबाट संस्थाका अध्यक्ष जीवनाथ सुवेदीले प्रकाशकीय लेख समावेश गर्नुभएको छ। आचार्य छन्दुराम भण्डारीको शुभकामना मन्तव्य रहेको छ।
प्राडा गङ्गाप्रसाद अधिकारीले गहन भूमिका लेखन गर्नुभएको पुस्तकमा लेखकीय शीर्षकमा स्रष्टाले सबै क्षेत्र समेटेर काव्यात्मक शैलीमा धन्यवाद व्यक्त गर्नुभएको छ।

श्रीमद्भागवतमा रहेका ११ वटा स्तुतिहरू भागवतको बाह्रौं स्कन्धको बाह्रौं अध्यायको निरुपण तीनवटा अन्य ग्रन्थबाट लिएका स्तोत्रहरू समेत जम्मा पन्द्रवटा शीर्षक राखेर लेखिएको स्तुतिहरूको अनुवाद संग्रह हो स्तुत्यनुवाद भक्तिकाव्य पञ्चदशी। प्रस्तावनामा श्रीमद् भागवतको प्रथम स्कन्ध प्रथम अध्यायको तीनवटा श्लोकलाई अनुवाद गरेसँगै सुरु भएको पुस्तकको मूलपाठभित्र भिष्मस्तुती, शुकदेवकृत कृष्णस्तुति, नारायण कवच, प्रह्लादस्तुति, गजेन्द्रस्तुति, देवकीकृत कृष्णस्तुति, ब्रह्मास्तुति, वेणुगीतम्, गोपीगीत, मुचुकुन्दस्तुति, वेदस्तुति, द्वादशस्कन्धार्थ निरुपण, रुद्राष्टकम्, देव्यपराधक्षमापनस्तोत्रम् र शिवताण्डव स्तोत्र जस्ता विषयहरू रहेका छन्। यस स्तुत्यनुवादका केही उदाहरणहरू हेरौँ जस्तै शुकदेवकृत कृष्णस्तुति श्लोक १७ तपस्विनो दानपरा यशस्विनो

मनस्विनो मन्त्रविदः सुमङ्गलाः
क्षेमं न विन्दन्ति विना यदर्पण
तस्मै सुभद्रश्रवसे नमो नमः।

दानी र विद्वान् ऋषि, वेदपाठक
योगी तथा दर्शनविज्ञ होस् तर
मिल्दैन कल्याण विना समर्पण
ती ईशमा गर्दछु नित्य वन्दन।

नारायण कवच श्लोक ३१
यथा हि भगवानेन वस्तुतः सदसच्च यत्
सत्येनानेन नः सर्वे यान्तु नाशमुपद्रवाः।
कार्यकारण जे जे छन् तिनै हुन् ब्रह्म विश्वमा
अनिष्ट सकियून् हाम्रा यसै सत्य प्रवाहमा।

प्रह्लादस्तुति
नैवात्मनः प्रभुरयं निजलाभ पूर्णो
मानं जनादविदुषः करुणो वृणीते
यद्यज्जनो भगवते विदधीत मानं
तच्चात्मने प्रतिमुखस्य यथा मुखश्रीः।
आफू स्वयं हरि सधैँ परिपूर्ण नै छन्
पूजादि दुष्टजनको कहिल्यै लिँदैनन्
आदर्शले मुख-स्वरूप दिए समान
सद्भक्तिको फल दिलाउँदछन् निधान।

गजेन्द्रस्तुति
कालेन पञ्चत्वमितेषु कृत्स्नशो
लोकेषु पालेषु च सर्वहेतुषु
तमस्तदासिद् गहनं गभीरं
यस्तस्य पारेभिविराजते विभुः।
नासिन्छ सारा लयमा चराचर
औ लोकपालादि र सृष्टिकारक
जहाँ निशा हुन्छ घना सबैतिर
बस्छन् त्यहाँ श्रीप्रभु विश्वपालक।

देवकीकृत कृष्णस्तुति श्लोक ३१
विश्वं यदेतत् स्वतनौ निशान्ते
यथावकाशं पुरुषः परो भवान्
बिभर्ति सोयं मम गर्भगोभू
दहो नृलोकस्य विडम्बनं हि तत्।
शरीरमा व्योम लुके दबेसरी
जगत् समेट्छौ लयमा स्वयं हरि !
प्रभो ! जगत्का पति गर्भमा बसी
लीला गऱ्यौ मानव रूपमा रही।

ब्रह्मास्तुति श्लोक १५/ २२
तच्चेज्जलस्थं तब सज्जगद्वपुः
कि मे न दृष्टं भगवंस्तदैव
कि वा सदृष्टं हृदि मे तदैव
कि नो सपद्येव पुनर्व्यदर्शी।
प्रभो विराट् हे ! जलमा सुतेका
थियौ म खोज्थेँ तर भेट्दथेँ कहाँ
गरेँ तपस्या मन यो दिईकन
अगाडि आयौन तिमी जनर्दन।
तस्मादिदं जगदशेषमसत्स्वरूपं
स्वप्नाभमस्तधिषणं पुरुदुःखदुःखम्
त्वय्येव नित्यसुखबोधतनावनन्ते
मायात उद्यदपि यत् सदिवावभाति।

सम्पूर्ण विश्व सपनासरि हो असत्य
अज्ञानरूप यसले अति दुःख दिन्छ
मायासँगै प्रकट-लुप्त हुने-हुनाले
देखिन्छ सत्यसरि साथ तिमी हुनाले।

वेणुगीतम् श्लोक १८
हन्तायमद्रिरबला हरिदासवर्यो
यद् रामकृष्णचरणस्परशप्रमोदः
मानं तनोति सहगोगणयोस्तयोर्यत्
पानीयसूयवस कन्दरकन्दमूलैः।
गोवर्धन प्रिय सखी छ मुकुन्द-भक्त
जो रामकृष्ण पदसेवन गर्छ नित्य
पानी मिठा तरुल घाँस गुफा दिलाई
सम्मान गर्छ सब गोधन-गोपलाई।

गोपीगीत श्लोक ४
न खलु गोपिकानन्दनो भवान्
अखिलदेहिनां अन्तरात्मदृक्
विखनसार्थितो विश्वगुप्तये
सख उदेयिवान् सात्वतां कुले।
तनय गोपका मात्र होइनौ
अखिल जीवका अन्तरात्म हौ
सकल विश्वको गर्न रक्षण
यदु भयौ यहाँ हे जनार्दन।

मुचुकुन्दस्तुति श्लोक ५७
चिरमिह वृजिनार्तस्तप्यमानो नुतापै
रवितृषषडमित्रो लब्धशान्तिः कथञ्चित्
शरणद समुपेतस्त्वत्पदाब्जं परात्मन्
अभयमृतमशोकं पाहि मापन्नमीश।
कतिदिनअधिदेखिन् कर्मको लाभ पाई
शिथिल छु उसका नै वासनाले डढाई
अरि सब विषयी छन् सर्वदा नै अजेय
चरण -शरण देऊ हे प्रभो वासुदेव।

वेदस्तुति श्लोक १७श्र४
दृतय इव श्वसन्त्यसुभृतो यदि तेनुविधा
महदहमादयोण्डमसृजन् यदनुग्रहतः
पुरुषविधोन्वयोत्र चरमोन्नमयादिषु यः
सदसतः परं त्वमथ यदेष्ववशेषमृतम्।
पाई मानव जन्म जीव कहिले गर्दैन सङ्कीर्तन
तिम्रो दिव्य कथा पढेर
मुखले गर्दैन क्यै वर्णन
हो जीवन्त तथापि ईश नतिमा लाग्दैन जो हे हरि
स्वाँ स्वाँ गर्दछ फेर्छ सास त्यसले मानौँ खलाँतीसरि।

द्वादशस्कन्धार्थ निरूपण श्लोक १
नमो धर्माय महते नमः कृष्णाय वेधसे
ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य धर्मान् वक्ष्ये सनातनान्।
कृष्ण ब्राह्मण औ धर्मलाई ढोग गरीकन
भन्नुभो सूतले "भन्छु अब धर्म सनातन"।

रुद्राष्टकम् श्लोक ८
न जामामि योगं जपं नैव पूजां
नतोहं सदा सर्वदा शम्भु तुभ्यम्
जरा जन्म दुखौघ तातप्यमानं
प्रभो पाहि आपन्नमामीश शम्भो।
ममा छैन पूजा र योगादि ज्ञान
नुहुन्छु प्रभो शम्भु गर्नेछु ध्यान
बुढ्यौली तथा जन्म औ मृत्युबाट
बचाऊ प्रभो ईश भूताधिनाथ।

देव्यपराधक्षमापनस्तोत्रम् श्लोक ९
नाराधितासि विधिना विविधोपचारैः
किं रुक्षचिन्तनपरैर्न कृतं वचोभिः
श्यामे त्वमेव यदि किञ्चन मय्यनाथे
धत्से कृपामुचितम्ब परं तवैव।
आराधना न त गरेँ विधि शास्त्रबाट
बोलेँ कठोर अपराध भयो मबाट
राख्यौ म दीनतिर यो करुणा तथापि
तिम्रो कृपा उचित हो म कुपुत्रमाथि।

शिवताण्डव स्तोत्रम् श्लोक ६
ललाटचत्वरज्वलद्धनञ्जयस्फुलिङ्गभा
निपीतपञ्चसायकं नमन्निलिम्पनायकम्
सुधामयूखलेखया विराजमान शेखरं
महाकपालि सम्पदे शिरो जटालमस्तु नः।

निधारमा शिखा बनी बलेर कामदेवको
गरेछ भस्म अग्निले झरेछ शेख इन्द्रको
सुधांशुका प्रकाशले छ टाउको समुज्ज्वल
कपाल ईश शम्भुले दिऊन् सदैव दौलत।

उपर्युक्त उदाहरणहरूबाट यो पुस्तकभित्र कति महत्वपूर्ण लेख रहेको छ भन्ने अन्दाज गर्न पक्का सकिन्छ। संस्कृत भाषामा राम्रो दखल नभएका पाठकलाई उहाँले अनुवाद गर्नुभएको यी श्लोकहरूले परमशक्ति प्रतिको अनुरागलाई बढावा दिने छ र भक्ति मार्गका चिन्तकलाई पठनपाठनमा सहजता दिनेछ। भागवत भक्ति प्रायः संस्कृत भाषामा मात्र भएकोले आजको संस्कृत भाषा नपढेका समुदायलाई त्यो अप्ठ्यारोबाट सजिलोतिर अथवा आफूले जानेको भाषामा अध्ययन र स्तुतिगान गर्न पाउने यो अवसर प्रदान गरिदिनुभएकोमा वरिष्ठ साहित्यकार गुरु कोमलप्रसाद पोखरेललाई अन्तर हृदयदेखि आभार व्यक्त गर्दै साधुवाद टक्र्याउँछु। उहाँको स्वस्थ्य एवम् दीर्घ जीवनको कामनाका साथ हार्दिक बधाई अनि अनगिन्ती शुभकामना व्यक्त गर्दछु। धन्यवाद जयश्री राधे !
बिर्तामोड ५ झापा

सुपर काईनेटिक एक्सप्रेस कुरियर
राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय चिठि, पत्र, पार्सल पठाउन परे हामिलाई सम्झनुहोस्।
बिगत ३ दशकदेखी अनुभवी तथा विश्वासिलो एकमात्र कुरियर
सम्पर्क:
फोन: ०२३-५४०४७८
मो: ९८५२६७७३५५
बिर्तामोड (सिटि सेन्टर), झापा,
अदुवा खोला छेउ

भोजपुरका किसानको आम्दानीको स्रोत अर्ग्यानिक आलु

झापा(प्रस)। भोजपुरमा उत्पादन हुने अर्ग्यानिक आलु त्यहाँका किसानको राम्रो आम्दानीको स्रोत बनेको छ। विगतमा घरायसी प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग हुने आलुले पछिल्लो समय सडक पहुँचका कारण निर्यात हुन थालेको छ।
व्यापारीहरुले आलु खरिद गर्न गाडी नै लिएर किसानका घरसम्म पुग्ने गरेका छन्। गाउँघरमा सडकको पहुँच विस्तारसँगै अर्ग्यानिक आलु किसानको भरपर्दो आम्दानीको स्रोत बनेको टेम्केमैयुङ-५ मझौलेका स्थानीय कृषक शिवकुमार विष्टले बताए। "विगतमा यहाँ उत्पादन हुने अर्ग्यानिक आलु अन्य सहरमा पठाउन समस्या थियो, आलुसँग धान साट्नुपर्ने अवस्था थियो, तर अहिले सडकको पहुँचसँगै घरबाटै आलु बिक्री हुन थालेको छ।"
यस वर्ष गाउँघरबाट प्रतिकेजी रु ४० देखि ४५ सम्म बिक्री हुँदै आएको किसानहरुको भनाइ छ। लेकाली भेगमा उत्पादन भएको अर्ग्यानिक आलुको

बजारमा राम्रो माग रहेको स्थानीय कृषक रामबहादुर विष्टले बताए।

"मझौले र चोलन्ती गाउँमा अर्ग्यानिक आलु उत्पादन हुन्छ", उनले भने, "गाउँका सबैले आलुखेती गरिरहेका छौँ। उत्पादन भएको आलु घरबाट बिक्री हुन्छ। हाम्रो क्षेत्रको आलु अर्गानिक रहेकाले बजारमा राम्रो माग छ।"
मझौले गाउँका एक किसानले ७०० केजीदेखि सात हजार केजीसम्म आलु उत्पादन गर्दै आएका छन्। यहाँका ८५ बढी घरपरिवारले व्यावसायिक रुपमा आलुखेती गर्दै आएको उनको भनाइ छ। यो क्षेत्रमा बढी मात्रामा भोटाङ्गे पङ्खदले, धराने, सैलुङगेलगायत जातका आलु उत्पादन हुने गरेको छ।

वर्गीकृत विज्ञापन संकलन केन्द्रहरू :

चन्द्रगढी, भद्रपुर
लोकबहादुर कुँवर : ९८४२६८३९९६
द्रोण अधिकारी : ९८४२६२८७९१

दमक
विष्णु सुब्बा : ९८५२६७०१३७
देविबहादुर बस्नेत : ९८१७९२४६२१

मेचीनगर
चारआली : ९८४२७०३०१३
गोबिन्द घिमिरे :
९८१५६५०१५०

उर्लाबारी
रुपेन्द्र शेर्मा : ९८४२०९२४०६
विराटनगर
क्रिएटिभ आई: ०२१-५२५६१०

इलाम, मंगलबारे
रणवीर लिम्बू
९८१६९८४७५७

काकँरभिट्टा
फ्रेन्डसिप पुस्तक पसल
०२३-५६२४२४

झापा बजार
बरत राजवंशी
९८१७०४९००१

आजको राशिफल

मेष: भनेको कुराको विपरीत अर्थ लाग्नसक्छ। स्वास्थ्यमा गडबडी भई कामकाजमा असर

वृष: भगवानको आशीर्वादले भने काम बन्नसक्छ। लगनशीलताले विभिन्न अवसर दिलाउनेछ

मिथुन: रमाइलो यात्रा गर्ने अवसर प्राप्त हुनेछ। आकस्मिक धन लाभ हुनेछ।

कर्कट: मिहिनेत गर्दा अधिक प्रगति हुनेछ। तर अरुको भलाइका लागि दौडधुप गर्नु पर्नेछ

सिंह: दैनिक कामहरू सन्तोषजनक ढंगले सम्पन्न हुनेछन्।

कन्या: आज सामाजिक तथा धार्मिक कार्यमा रुचि बढ्नेछ। नयाँ वस्त्र एवं अलङ्कारको प्राप्ति

तुला: सामान हराउने वा चोरी हुने सम्भावना छ।

वृश्चिक: दैनिकी काममा चुनौतीको सामना गर्नुपर्ला। कतिपय राम्रा अवसरहरू प्राप्त हुनेछन्।

धनु: आज नयाँ र शुभ समाचार सुन्न पाइएला। मनमा हर्ष, उमङ्ग र उत्साह छाउनेछ।

मकर: आज सुन्दर पहिरनले व्यक्तित्वमा निखारता ल्याउनेछ। जोशजाँगर र हिम्मत पनि

कुम्भ: कला र गलाको प्रभाव बढ्नेछ। वैदेशिक कार्य पनि अघि बढ्नेछ।

मिन: सामाजिक क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ। गरेका कामबाट धेरैलाई फाइदा पुग्न सक्छ